ИНСОНГА НАФ КЕЛТИРИШ — ОЛИЙ БАХТ

OZBEKISTON KASABA UYUSHMALARI FEDERATSIYASI
FEDERATION OF TRADE UNIONS OF UZBEKISTAN

ИШОНЧ

ЎЗБЕКИСТОН КАСАБА УЮШМАЛАРИ ФЕДЕРАЦИЯСИ ГАЗЕТАСИ

16 декабрь, сешанба 1997 йил №146 (496)

Сешанба, пайшанба ва шанба кунлари чиқади

УШБУ СОНДА:

КИТОБХОНЛАР КАМАЙИБ БОРАЁТГАНЛИГИ РОСТМИ?
2-БЕТДА

КИЧИК КОРХОНА ҚАНДАЙ ТУЗИЛАДИ?
3-БЕТДА

ЎЗБЕКЧАНИ ЎЗБЕКЧА ГАПИРИНГ
4-БЕТДА

ҚАРДОШ ХАЛҚНИНГ ҚЎШАЛОҚ БАЙРАМИ

Илгари хабар қилинганидек, Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов 12—13 декабрь кунлари Қозоғистоннинг янги пойтахти — Ақмола сафарида бўлди.

Қозоғистонга сафар олдидан журналистларга берган интервьюсида мамлакатимиз раҳбари ушбу ташрифдан асосан икки мақсад кўзланганини таъкидлаган эди. Уларнинг бири Ақмола аэропортидаёқ ўз ифодасини топди. Ислом Каримов Қозоғистон пойтахти сифатида иш бошлаётган Ақмола аҳлига самимий оқ фотиҳа берди.

Аввалига Ақмолинск, кейинроқ Целиноград номини олган бу шаҳарга Қозоғистон Республикаси мустақилликка эришгач, Ақмола номи берилган. Янги пойтахт аҳолиси қарийб 300 минг кишидан иборат. У қишлоқ хўжалиги машинасозлиги, енгил ва озиқ-овқат саноати маркази ҳисобланади.

1996 йил кузида Президент Н. Назарбоев Фармони билан Ақмола махсус иқтисодий зонаси ташкил этилди. Шаҳарга четдан сармоя киритишни рағбатлантириш мақсадида солиқлар, божхона тўловларида енгилликлар жорий этилди. Бу тадбирларнинг самараси ўлароқ, ҳозирги кунга келиб Ақмола шаҳри ўзида пойтахт қиёфасини мужассамлаштира бошлади.

Ўзбекистон Президенти Ислом Каримовнинг Ақмолага ташрифи ҳам шаҳар билан танишувдан бошланди. Мамлакатимиз раҳбари Қозоғистон ва Қирғизистон давлат раҳбарлари ҳамроҳлигида Қозоғистон Президенти маъмуриятининг янги биносига ташриф буюрди. Сўнг уч давлат раҳбари Қозоғистон Президентининг саройига йўл олдилар. Яқинда қурилиши тугалланган, ҳар қадамда янгилик ифори келиб турган мазкур сарой меҳмонлар эътиборига ҳавола қилинди. Президентлар тантаналар зали, ишонч ёрлиқларини топшириш маросими ўтадиган ва бошқа залларни кўздан кечиришди.

Президент саройининг шарқий залида эса, уч мамлакат раҳбарининг Давлатлараро Кенгаш Мажлиси доирасидаги ёпиқ учрашуви бўлиб ўтди. Президентлар суҳбатининг бош мавзуси уч мамлакат ўртасидаги ягона иқтисодий макон барпо этиш тўғрисида 1994 йилнинг ўртасида тузилган шартноманинг амалга оширилиш жараёни, шунингдек, ушбу шартнома доирасида энергетика, сув захираларидан оқилона фойдаланиш, озиқ-овқат таъминоти, коммуникациялар ҳамда минерал хом ашё захираларини ўзлаштириш ва қайта ишлаш соҳалари бўйича халқаро консорциумлар тузишдан иборат бўлди. Шунингдек, 2000 йилгача мўлжалланган дастур ҳамда 1998 йили ҳамкорликда амалга ошириш белгиланган тадбирлар ҳам Президентларнинг диққат марказида бўлди.

Маълумки, халқаро консорциумлар тузишдан жуда кўп хайрли мақсадлар кўзланган. Мамлакатлараро иқтисодий алоқаларни мустаҳкамлаш, биргаликда амалга ошириладиган тадбирлар орқали Марказий Осиёнинг ижтимоий-иқтисодий тараққиётини таъминлаш, минтақадаги энергетик, ер-сув, минерал хом ашё, меҳнат ва бошқа захиралардан оқилона фойдаланишни йўлга қўйиш ана шулар жумласидандир. Бундан ташқари, халқаро консорциумлар ташкил этиш орқали, уч мамлакат ўртасида ишлаб чиқариш ва технология соҳасидаги ўзаро ҳамкорлик жараёнини янада фаоллаштириш, иқтисодий тузилмаларни замон руҳига мос тарзда қайта тузиш, маҳсулот ва хизматлар сифатини жаҳон бозорида рақобатлаша оладиган даражага чиқариш, экспорт салоҳиятини юксалтиришга эришиш мумкин. Бу эса, минтақамиз мамлакатлари учун хориждаги бозорлар сари кенг йўл очади, жаҳон иқтисодиётига интеграциялашув суръатини оширади.

Ўзбекистон, Қирғизистон ва Қозоғистон республикаларининг минтақавий ҳамкорликни ривожлантириш орқали, жаҳон иқтисодиёти сари интеграциялашуви ўзининг яна бир муҳим томони билан эътиборни жалб қилади. Яъни, бу ўзига хослик шундан иборатки, интеграция жараёнларида иштирок этишнинг йўналиш ва шаклларини ҳар бир мамлакат ўзи белгилайди, қолаверса, мамлакатлараро ҳамкорликни ривожлантиришга қаратилган тадбирларнинг барчаси босқичма-босқич амалга оширилади.

Ана шу омиллардан келиб чиққан ҳолда, учрашувда Президентлар асосий эътиборни халқаро консорциумлар тузиш масаласига қаратди. Учрашув иштирокчилари биринчи навбатда сармоявий лойиҳалар тузилиши лозим бўлган соҳалар, уларни молиявий таъминлаш тартиби, тузилажак консорциумлар таркиби, уларни бошқариш тамойиллари, консорциумлар фаолиятини мувофиқлаштириш учун ҳуқуқий асосларни такомиллаштириш билан боғлиқ масалаларни муҳокама қилдилар.

Учрашувда Президентлар халқаро консорциумлар тузиш бўйича уч мамлакат ҳамкорлиги тамойиллари концепциясини маъқулладилар.

Президентлар учрашуви ниҳоясида матбуот анжумани бўлиб ўтди. Уни Қозоғистон Президенти Н. Назарбоев очиб, уч давлат раҳбарининг мулоқоти тортишувлар, баҳс-мунозараларга бой бўлгани, шундай бўлса-да, томонлар ўртасида ўзаро келишувга эришилганини маълум қилди. Мамлакатимиз раҳбари Ислом Каримов журналистларни қизиқтирган саволларга жавоб қайтарар экан, аввало, Давлатлараро Кенгаш Мажлиси хайрли тадбирлар — Қозоғистон мустақиллиги ва унинг янги пойтахти — Ақмолада ҳукумат иш бошлагани билан боғланганидан мамнуният билдирди.

— Учрашувимизнинг тарихий воқеалар билан узвий боғлиқликда ўтаётгани алоҳида эътиборга лойиқ, — деди Ислом Каримов. — Мен мана шу тарихий кун билан Президент Н. Назарбоевни, Ақмола аҳлини, Бутун Қозоғистон халқини табриклашни истардим. Зеро, табиатнинг ўзи Ақмолани ажойиб сифатлар билан — катта иқтисодий, коммуникациявий, технологик имкониятлар билан бойитган. Ушбу шаҳар Қозоғистон пойтахти бўлиш, пойтахт даражасидаги буюкликни қўлга киритиш учун барча имкониятларга эга. Аммо шуни ҳам таъкидлаш жоизки, пойтахт кўчириш катта журъат талаб қилади ва бундай қарорни қабул қилган кишилар зиммасига катта ва оғир масъулият юклайди. Бундай масъулиятни ҳар ким ҳам қатъият билан ўз зиммасига ололмайди.

Президентлар уч мамлакат ўртасида имзоланган ҳужжатларнинг аҳамияти, уларнинг интеграция жараёнига кўрсатаётган таъсири ҳақидаги саволларга жавоб қайтариб, бу борада фикрлар якдил эканини таъкидлашди.

Дарҳақиқат, Ўзбекистон, Қозоғистон ва Қирғизистон президентлари собит қадамлар билан барқарор тараққиёт йўлидан бормоқда, иқтисодий ҳамкорликни ривожлантирмоқда. Бунга мисол сифатида биргина Марказий Осиё Ҳамкорлик ва тараққиёт банки («ЦентрАзбанк») фаолиятини тилга олишнинг ўзи ҳам кифоя. Мазкур банк ҳозирги кунда уч мамлакат ҳудудидаги ўнга яқин лойиҳани молиялаштирмоқда. Яқин келажакда эса яна ўнга яқин йирик лойиҳа бор. «ЦентрАзбанк» хорижий сармоя жалб этиш, турли тўловларни амалга ошириш ва бошқа йўналишлар бўйича ҳам муваффақиятли фаолият кўрсатмоқда.

Бошқача айтганда, мамлакатларимиз ўзаро ишонч ва ҳурматга асосланган беғараз ва манфаатли ҳамкорлик, замон руҳидаги интеграция жараёни қандай бўлиши лозимлигини бошқаларга ўрнак қилиб кўрсатаётир.

Шу хусусда мамлакатимиз раҳбари Ислом Каримов бундай деди:

— Марказий Осиё мамлакатларининг ҳамкорлиги МДҲ низомига хилоф келмайди. Мисол учун биргина сув энергетикаси захираларини олайлик. Мамлакатларимизнинг айрим ҳудудлари энергетика истеъмоли жиҳатидан бир-бирига қўшилиб кетган. Уларни ажратишнинг ўзи мумкин эмас. Шу боис, бу соҳада ҳамкорлик қилишимиз учун алоҳида «иттифоқ» тузишнинг ҳам ҳеч кераги йўқ. Бу — ҳаётий зарурат, давр талаби. Масалага сиёсий тус бермасдан, муҳим омилларни тан олиш, эътироф этиш ва шунга кўра иш тутиш лозим. Бошқа соҳалар бўйича ҳам худди шундай гапларни айтиш мумкин.

Ақмолага ташрифнинг иккинчи куни Президентлар янги пойтахт билан танишувни давом эттирдилар. Дастлаб Президент маъмурияти ходимлари учун қурилган 16 қаватли бино, сўнгра «Казахойл» миллий-нефт-газ компаниясининг янги биноси ҳамда қурилиши ниҳоясига етаётган «Алатау» меҳмонхонаси кўздан кечирилди.

Куннинг иккинчи ярмида иш ва маданий ҳамкорлик марказида Қозоғистон мустақиллигининг олти йиллиги ва Ақмоланинг янги пойтахти, деб эълон қилинганига бағишланган тантанали йиғилиш бўлди. Тантанали маросимни Қозоғистон Президенти Н. Назарбоев очди.

Тантанада мамлакатимиз раҳбари Ислом Каримов нутқ сўзлади. Президентимиз Қозоғистон халқини икки улуғ байрам билан самимий қутлаб, Қозоғистоннинг миллий мустақиллиги Ўзбекистон халқи учун ҳам байрам эканини таъкидлади. Ислом Каримов, ўтган қисқа вақт мобайнида мамлакатларимиз бошқа давлатлар ўнлаб, ҳатто юзлаб йиллар давомида эришиши қийин бўлган ютуқларни қўлга киритгани, шу билан бирга, бу давр ичида ҳар бир республика кўплаб тажриба орттирганини қайд этди. Дарҳақиқат, шу қисқа вақт мобайнида мамлакатларимизда ижтимоий-иқтисодий барқарорлик ўрнатилди, макроиқтисодий кўрсаткичлар юксалди, иқтисодий ўсиш учун зарур пойдевор яратилди, кишиларимизнинг тафаккури, дунёқараши, онги ўзгарди, жамият маънавий юксалиш томон юз бурди. Буларнинг барчаси, шубҳа йўқки, мустақиллик туфайли содир бўлаётир.

Сўзи сўнггида Ислом Каримов Қозоғистон Президентига қимматбаҳо ўзбекона тўн ва дўппи совға қилди. Шунингдек, мамлакатимиз раҳбари Н. Назарбоевга Самарқанддаги машҳур Регистон мажмуининг суратини тақдим этди.

— Бу — Регистон мажмуи, — деди Ислом Каримов. — У ёши 2500 дан ошган Самарқанддаги энг нодир дурдоналардан биридир. 2500 ёшга кирганда Ақмола ҳам мана шундай дурдоналарга эга бўлсин.

Шу куни Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов мамлакатимизга қайтиб келди. Тошкент аэропортида мамлакатимиз раҳбарини Олий Мажлис раиси Э. Халилов, Бош вазир Ў. Султонов, Бош вазирнинг биринчи ўринбосари И. Жўрабеков, Президентнинг давлат маслаҳатчилари Б. Ғуломов ҳамда З. Норов, пойтахт ҳокими К. Тўлаганов ва бошқа расмий кишилар кутиб олди.

Анвар БОБОЕВ,
ЎзА махсус мухбири.
Тошкент — Ақмола — Тошкент.

Суратда: Ислом КАРИМОВнинг Ақмолада бўлиши.

Р. ЖУМАНИЁЗОВ (ЎзА) олган сурат

ЎЗБЕКИСТОН ПРЕЗИДЕНТИ КИТОБИ ҲИНДИСТОНДА

Жаҳон жамоатчилигининг Ўзбекистон Президенти Ислом Каримовнинг «Ўзбекистон XXI аср бўсағасида: хавфсизликка таҳдид, тараққиёт шартлари ва кафолатлари» китобига бўлган чуқур қизиқишини ушбу асарнинг Деҳлида ўтказилган тақдимномаси яна бир бор намойиш этди. Маросим Ҳинд халқаро марказида Ж. Неру номидаги университетнинг Ҳимолой ва Марказий Осиё тадқиқотлари жамғармаси иштирокида ўтказилди. Тақдимнома маросимида Марказий Осиё масалалари билан шуғулланувчи етакчи олимлар ва сиёсатшунослар, журналистлар, ҳинд дипломатлари ҳамда мамлакатда рўйхатдан ўтган хорижий дипломатик корпус вакиллари иштирок этдилар.

Ўзбекистон Республикасининг Ҳиндистондаги элчиси И. Неъматов ўз маърузасида Ислом Каримовнинг ўзбек, инглиз, рус, француз, немис, турк ва араб тилларида нашр қилинган янги китоби кун сайин жаҳоннинг турли мамлакатларида минглаб янги эътиборли ва холис ўқувчиларни топаётганлигини, Ўзбекистонда ва минтақада содир бўлаётган жараёнларни, республиканинг халқаро майдондаги ташаббусларини тушунишга қўл келишини таъкидлаб ўтди.

Ҳиндистон ташқи ишлар вазирлигининг собиқ котиби, узоқ йиллар мамлакатнинг собиқ СССРдаги элчиси лавозимида ишлаган Т. Каул ўз нутқида Ислом Каримов китобининг дунё юзини кўриши дипломатлар учун курраи заминнинг турли нуқталаридаги келишмовчилик марказлари пайдо бўлишидаги омилларни англашда ўзига хос бурилиш нуқтаси бўлганини таъкидлади. Ислом Каримовнинг илмий асарида кенг ёритилган минтақавий хавфсизлик, терроризм, наркотик контрабанда, қуролларнинг ноқонуний савдоси муаммоларига муносабати ҳозирги замонда ушбу масалаларни ҳал қилиш мумкинлигига ишонч уйғотади. Т. Каул шунга ишонч билдириб, 1966 йилда Покистон ва Ҳиндистон ўртасидаги ҳарбий зиддиятларни барҳам топишига эришган Тошкент, Тожикистон ва Афғонистонда тинчликни ўрнатиш учун барча имкониятларни қўллайди, деди.

— Айтсак муболаға бўлмайдики, Ислом Каримовнинг китоби кўплаб одамлар учун кундалик қўлланма бўлади, — Украинанинг Ҳиндистондаги элчиси Г. Ходоровский ўз нутқини ана шу сўзлар билан бошлади. — Ушбу асарда мустақилликнинг олти йил давомида мамлакат ҳаётида рўй берган улкан ўзгаришларга аниқ таъриф берилган. Украина Ўзбекистон билан икки томонлама алоқаларни мустаҳкамлашга ҳамда иқтисодий ва маданий алоқаларнинг бундан кейин ҳам кенгайтирилишига катта аҳамият беради.

Ўзбекистон давлати раҳбари биринчи бўлиб ҳар қандай давлатнинг барқарорлиги ва хавфсизлигига таҳдид солувчи жараёнлар илдизини очиб берди. Украиналик дипломат мазкур китобда қўйилган муаммоларнинг долзарблигини тушуниш ва ҳар биримиз учун келажак авлод олдидаги мажбуриятни ҳис қилиш имкониятини беришини ҳам айтиб ўтди.

Туркманистоннинг Ҳиндистондаги элчихонаси маслаҳатчиси Ч. Рустамова Ўзбекистон Президентининг минтақада барқарорликни мустаҳкамлаш, бу ерда яшовчи халқларнинг миллий, ўз-ўзини англашининг қайта тикланишига қўшган ҳиссаси тўғрисида гапириб, сўзини давом этди: «Ислом Каримов ўз асарида МДҲ давлатлари раҳбарларидан биринчи бўлиб эътиборни қайсидир мамлакатда пайдо бўладиган муаммо бора-бора у минтақавий ва кейинчалик ҳатто глобал аҳамиятга етиши мумкинлигига қаратади. Бу муаммоларнинг сабабини тушуниш ва шу юзасидан ўз вақтида чоралар қабул қилиш — мана шулар айни пайтда ҳар қандай сиёсатчи ва давлат арбоби фаолиятининг асоси бўлмоғи керак».

Ислом Каримов асарининг тақдимнома маросимида, шунингдек, Ҳиндистонда фаолият юритаётган хорижий дипломатик ваколатхоналар вакиллари, Ж. Неру университети олимлари, Ҳиндистон ташқи ишлар вазирлиги масъул ходимлари ҳам ўз маърузалари билан иштирок этдилар.

Аслом АКБАРОВ,
«Жаҳон» АА мухбири, Деҳли

Олий Мажлис сессияси олдидан

ОИЛА-ДАВЛАТ ТАЯНЧИ

Барчамизга маълумки, мамлакатнинг асосий Қонуни — Конституцияда таъкидланган қонун-қоидаларни ҳаётда қўллаш ва кундалик турмуш-тарзимизда амалга ошириш бевосита инсонларнинг маънавий дунёсига, уларнинг тарбиясига боғлиқ. Зеро, инсон тарбиясига, дунёқарашига, маънавий ва сиёсий йўналишига, эътиқодига, асосан, оилада замин яратилиши ҳеч кимга сир эмас. Мана шу маънода ҳам яқиндагина 5 йиллиги нишонланган Ўзбекистон Республикаси Конституциясида оила масаласи энг долзарб мавзулар қаторида қайд этилади. Жумладан, Унинг XIV боби оилага бағишланган: «Оила жамиятнинг асосий бўғинидир ҳамда жамият ва давлат муҳофазасида бўлиш ҳуқуқига эга. Никоҳ томонларнинг ихтиёрий розилиги ва тенг ҳуқуқлилигига асосланади. Ота-оналар ўз фарзандларини вояга етганларига қадар боқиш ва тарбиялашга мажбурдирлар. Давлат ва жамият етим болаларни ва ота-оналарининг васийлигидан маҳрум бўлган болаларни боқиш, тарбиялаш ва ўқитишни таъминлайди, болаларга бағишланган хайрия фаолиятларини рағбатлантиради.

Фарзандлар ота-оналарининг насл-насабидан ва фуқаролик ҳолатидан қатъий назар, қонун олдида тенгдирлар.

Оналик ва болалик давлат томонидан муҳофаза қилинади. Вояга етган, меҳнатга лаёқатли фарзандлар ўз ота-оналари ҳақида ғамхўрлик қилишга мажбурдирлар».

Дарҳақиқат оила-жамиятнинг негизи. Бизнинг давлатимизни ҳам катта бир оила деб тушуниш мумкин ва лозим. Чунончи, оила турмуш ва виждон қонунлари асосида қурилади. Шунингдек, ўзининг кўп асрлик мустаҳкам ва маънавий таянчларига эга бўлади, оилада Конституцияда таъкидланган демократик негизларга асос солинади, одамларнинг талаб-эҳтиёжлари ва қадриятлари шаклланади. Зеро, ўзбек халқи ўзининг шахсий фаровонлиги тўғрисида эмас, балки оиласининг, қариндош уруғларининг ҳаёти тўғрисида ғамхўрлик қилишни биринчи ўринга қўйиши азалий ҳақиқатдир. Бу эса ўз навбатида энг олий даражадаги маънавий қадриятимиз ҳисобланади.

Мадомики шундай экан, демак, оилавий тарбия таъсири асосида эндигина ҳаётга қадам қўйиб келаётган ёшларнинг онгига шундай фикрни сингдириш керакки, улар Конституциямизда кўтарилган масалаларни ҳал этиш, бажариш, аввало уларнинг куч-қувватларига, билим ва саботларига, ғайрат-шижоатига, фидокорликларию меҳнатсеварликларига боғлиқ эканлигини тушуниб етсинлар. Энг муҳими, бундай тушунчани ҳар бир инсонда

(Давоми 3-бетда)

Ўзбекистон ва жаҳон

АЗАЛИЙ ВА АБАДИЙ ҚАРДОШЛИК

Қозоғистон Республикасининг миллий байрами — Мустақиллик куни муносабати билан Қозоғистоннинг Ўзбекистон Республикасидаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси жаноб Умрзоқ Ўзбеков билан суҳбатлашдик.

— Жаноб элчи, аввало, Сизни ва Сиз орқали бутун қозоқ элини бугунги миллий байрамингиз билан табриклайман. Кези келганда Қозоғистоннинг бугунги кундаги ички ва ташқи сиёсий фаолияти хусусида сўзлаб берсангиз.

— Самимий табригингиз учун ташаккур. Чиндан ҳам, 16 декабрь тарихимизга миллий байрам сифатида муҳрланган. Бундан олти йил аввал, худди шу куни Қозоғистон Республикасининг Мустақиллик тўғрисидаги конституциявий Қонуни қабул қилинган эди. Мустақиллик йилларида Қозоғистон худди Ўзбекистон каби жаҳон ҳамжамиятига тенг ҳуқуқли аъзо бўлиб кирди, халқаро майдонда ўзига хос ўрнига эга бўлди. Бугунги кунда Қозоғистон жаҳоннинг 105 давлати билан дипломатик алоқаларга эга. Республикамиздаги хорижий давлатлар элчихоналари 60 тага етди. Қозоқ давлати раҳбарияти ҳам худди Ўзбекистон ҳукумати каби жаҳон эллари билан ўзаро манфаатдорлик ва тенг ҳуқуқлилик асосида ҳамкорлик қилиш йўлидан бормоқда. Жуда кўп давлатлар билан сиёсий, савдо-иқтисодий, молиявий ва маданий ҳамкорлик қилмоқдамиз. Айни дамда, мамлакатимизда туб иқтисодий ислоҳотлар самарали амалга ошмоқда.

— Жаноб элчи, шу ўринда Ўзбекистон билан Қозоғистон ўртасидаги кўпқиррали ҳамкорлик хусусида тўхталиб ўтсангиз.

— Тўғри айтдингиз, чиндан ҳам бизларнинг ҳамкорлигимиз кўпқирралидир. Аввало, ўзбек ва қозоқ халқларини азалий қардошлик риштадари боғлаб туришини таъкидлаш керак. Биз асрлар давомида бир дарёдан сув ичиб келганмиз. Бизнинг тилимиз, динимиз, тарихимиз бир. Бугунги кунда ҳам ана шу азалий дўстлик ва қардошлик ривожланмоқда. Қозоғистон ва Ўзбекистон ўртасида 1992 йилнинг 24 июлида дипломатик алоқалар ўрнатилди. Бугунги кунда икки давлат ўртасидаги ҳамкорлик шартномалари сони 40 дан ошиб кетган. Мамлакатларимизнинг савдо-иқтисодий ҳамкорлиги сўнгги икки-уч йил ичида жадал суръатда ривожланди. Жумладан, 1997 йилнинг биринчи ярмида Ўзбекистон ва Қозоғистон ўртасидаги маҳсулот айирбошлаш ҳажми 140 миллион доллардан зиёд маблағни ташкил этди. Йилнинг иккинчи ярмида бу кўрсаткич уч баравар ортиши кўзланган. Қозоғистон қардош Ўзбекистонга буғдой, озиқ-овқат маҳсулотлари, қурилиш материаллари, кимё ва металлургия маҳсулотларини сотади. Ўз навбатида, Қозоғистон Ўзбекистондан табиий газ, газ конденсати, турли техника ва электрон мосламалар, ўсимлик ёғи ва бошқа маҳсулотларни сотиб олади. Икки давлатнинг қишлоқ хўжалиги техникасини ишлаб чиқариш, нефть ва газни қайта ишлаш соҳасидаги ҳамкорлиги самарали ривожланмоқда.

— Ўзбекистон, Қозоғистон ва Қирғизистон Республикаларининг давлатлараро Кенгаши бугунги кунда муваффақиятли фаолият кўрсатмоқда. Жумладан, Кенгашнинг яқинда Оқмолада бўлиб ўтган навбатдаги йиғилишида бу нарса яна бир бор намоён бўлди. Сиз мазкур Кенгаш ишини қандай баҳолайсиз?

— Мен энг аввало, уч қардош давлатнинг ўзаро ҳамжиҳатликда турли масалаларни муҳокама этишга бўлган иштиёқини жуда юқори баҳолайман. Бугунги кунда, иқтисодий қийинчиликлар даврида айниқса, бу дўстлик ва ҳамжиҳатлик муҳим аҳамиятга эга. Шу маънода, Ўзбекистон, Қозоғистон ва Қирғизистон Республикалари давлатлараро Кенгашини уч давлат дўстлиги ва қардошлигини мустаҳкамловчи бир ташкилот деб биламан. Кенгашнинг ҳар бир йиғилиши уч давлат раҳбарининг нақадар дўстона ва самимий муносабатда эканликларини қайта-қайта исботлайди. Айниқса, Қирғизистоннинг Чўлпонота шаҳрида бўлган учрашувда қабул қилинган қарор уч давлатнинг дўстлиги тоғдай мустаҳкамлигини кўрсатди. Яъни, Ўзбекистон, Қозоғистон ва Қирғизистон давлатлари ўртасида ягона иқтисодий минтақага асос солишга аҳд қилинди. Куни кеча Қозоғистоннинг янги пойтахти Оқмола шаҳрида бўлиб ўтган навбатдаги йиғилишда ана шу ғояни ҳаётга татбиқ этиш масалалари атрофлича муҳокама этилди. Марказий Осиёда иқтисодий интеграцияни янада чуқурлаштириш йўлида муҳим қадам бўладиган бу иш амалга ошса, ҳар учала давлат иқтисодий ва молиявий имкониятлари доирасининг кенгайиши шубҳасиздир.

— Умрзоқ ога, Сиз Ўзбекистонга келиб яшаётганингизга кўп бўлгани йўқ. Шундай бўлса-да, юртимиз ҳақидаги фикрингизни билмоқчи эдик.

— Ҳа, мен Тошкентга кўчиб келганимга энди бир неча ой бўлди. Бироқ, комил ишонч билан айтишим керакки, мен худди ўз уйимда, ўз ватанимда яшаб тургандекман. Сабаби, ўзбек халқи ҳам менинг она халқим каби меҳрибон, содда, бағри кенг ва ҳалолдир. Мен ўзбек халқини жуда ҳурмат қиламан. Шу ўринда республикангизда амалга оширилаётган улкан ишлар ҳақида ҳам тўхталиб ўтишим керак. Ўзбекистонда ўтказилаётган туб ислоҳотларнинг кўлами, олиб борилаётган улкан қурилиш ва бунёдкорлик ишларининг суръати мени ҳайратда қолдирди. Мен ишонаманки, Ўзбекистон яқин кунларда жаҳоннинг энг тараққий этган давлатлари қаторидан жой олади.

Хайрулло НУРИДДИНОВ
суҳбатлашди

ЕТТИ ИҚЛИМ НАФАСИ

Россиянинг қутб минтақасидаги Нарьян-Мар шаҳрида содир бўлган авиаҳалокат сабабларини ўрганиш давом этмоқда. Маълумки, шаҳар аэропортига қарашли АН-12 ҳарбий-транспорт самолёти МИ-8 санитар вертолёти билан тўқнашиб кетган эди. Бу ҳалокат сабабларини ўрганаётган махсус давлат комиссиясининг хулосасига кўра, тўқнашув айбдори АН-12 самолётининг экипажидир. Самолёт бошқарувчиларининг эҳтиётсизлиги оқибатида ҳар икки ҳаво транспорти экипажидан умумий ҳисобда 8 киши ҳалок бўлган, 10 киши жароҳатланган.

* * *

Люксембургда Европа Иттифоқининг икки кунлик анжумани бўлиб ўтди. Европа ҳамжамиятига аъзо 15 мамлакат вакилларининг ушбу учрашувида ташкилотга Шарқий ва Марказий Европанинг яна 10 давлатини қабул қилиш масаласи кўрилди. Европа Иттифоқи комиссияси раиси Жак Сантернинг баёнот беришича, Шарқий ва Марказий Европа эндиликда Ғарбий Европа билан қўшилиб, бир бутун минтақани ташкил этадиган бўлади.

* * *

Хитой Халқ Республикаси Марказий Ҳарбий кенгашининг ёпиқ мажлисида Хитой Халқ озодлик армиясини энг янги қурол-яроғ техникаси билан таъминлаш масалалари муҳокама этилди. Мажлисда сўзга чиққан ХХР Раиси Цзян Цзэминь марҳум доҳий Дэн Сяопин томонидан белгилаб берилган «ҳарбий қурилиш стратегияси»ни ҳаётга татбиқ этиш ғоят муҳимлигини таъкидлади.

* * *

Ироқни қуролсизлантириш бўйича БМТ махсус комиссияси раҳбари Ричард Батлер Бағдодда бир қатор хорижий давлатларнинг Ироқдаги элчилари билан учрашди. Ричард Батлер учрашув чоғида Ироқ ҳукуматидан БМТ комиссияси томонидан Президент саройларининг ҳам текшириб кўрилишига рухсат олиш истагида эканини айтди. Ироқда 80 та Президент саройлари бўлиб, Бағдод БМТ комиссиясини бу объектларга киритишдан бош тортмоқда.

* * *

Буюк Британия эпидемиологлари Гонконгда инсон учун хавфли бўлган янги грипп вирусининг пайдо бўлганидан хавотирга тушиб қолдилар. Буюк Британия соғлиқни сақлаш вазирлиги Гонконгдаги янги грипп вируси юққан барча кишиларни компьютер орқали кузатиб турибди. Таниқли инглиз эпидемиологи Брайан Дуэрденнинг айтишича, бу янги касалликни даволаш учун ҳали дори кашф этилмаган. Янги грипп вируси авваллари фақат қушларда бўлиб, у инсон танасига юқмасди. Бироқ эндиликда, Гонконгда олти киши ана шу «қуш касаллиги» билан хасталаниб қолди. Хасталардан икки киши ҳаётдан кўз юмди, тўрт нафари эса оғир аҳволда ётибди.

* * *

Малайзия пойтахти Куала-Лумпур шаҳрида Жануби-Шарқий Осиё мамлакатлари ассоциацияси (АСАЕН) анжумани бўлиб ўтмоқда. Минтақанинг 9 давлати раҳбарлари сўнгги вақтда авж олган молиявий ва иқтисодий инқирозни бартараф этиш устида фикр алмашмоқдалар. Анжуманда сўзга чиққан Малайзия Бош вазири Маҳатхир Муҳаммад иқтисодий буҳронни енгиш учун Жануби-Шарқий Осиё минтақаси давлатларининг ўзаро савдо-сотиқ алоқаларини янада ривожлантириш керак, деб таъкидлади.

Жаҳон ахборот агентликлари хабарлари асосида

ТИНЧЛИК ВА ДЎСТЛИК ОВОЗИ

Шу йил Ўзбекистон Телерадиокомпаниясининг Хорижий мамлакатларга эшиттиришлар тайёрлаш радиоси ўз фаолиятини бошлаганига 50 йил тўлди.

«Ўзбекистон пойтахти - Тошкентдан гапирамиз! Ассалому алайкум, мухтарам радиотингловчилар!...» Ушбу жозибали сўзлар ва ўзбекона лутф билан бошланадиган эшиттиришлар пойтахтимизнинг қалбидан чиқиб, бир кеча кундузда 12 тилда жаранглаб, жаҳоннинг 70 дан ортиқ мамлакатларига етиб боради ва шу тариқа мустақил юртимизнинг барча жабҳаларида рўй бераётган катта ўзгаришлардан кўп миллионлаб тингловчиларни воқиф этади.

Ҳа, ҳозирги кунда эшиттиришлар ҳажми ва ахборот қўламидаги қамров салмоғига кўра «Тошкент халқаро радиоси» йирик радиостанциясига айланган. У Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги миқёсида Москва радиосидан кейин иккинчи, Марказий Осиё минтақасида эса биринчи ўринни эгаллайди. Ҳолбуки, 50 йил муқаддам Ўзбекистон радиоси уч хорижий тил - инглиз, уйғур ва форс тилларида 45 дақиқалик ҳажмда ўзининг эшиттиришларини бошлаган эди. Ҳозир эса, бир кеча-кундузда 16 соат давомида юқорида зикр этилган тиллардан ташқари, араб, дарий, пушту, ҳинд, урду, олмон, хитой, турк, ҳамда ўзбек тилларида 4 канал бўйича эшиттиришлар ҳаво мавжларига узатилади.

Ўзбекистонимиз мустақилликни қўлга киритгандан кейин бизнинг мамлакатимизга хорижликларнинг қизиқиши йилдан-йилга ортиб бормоқда.

Журналистларимиз шуни ҳисобга олган ҳолда республикамизнинг ижтимоий-сиёсий ҳаёти ҳамда маданияти, анъаналари ҳақида хорижликларга батафсил маълумот бериб келмоқдалар. Тошкент радиоси ҳозирги кунда хорижий фуқаролар учун Ўзбекистон ҳаёти ҳақида ахборот тарқатувчи ҳозиржавоб ягона манба ҳисобланади.

Эшиттиришларимиз хорижий мамлакатлар жамоатчилигида республикамиз ҳақида холис ижтимоий фикр шаклланишига фаол таъсир ўтказади, уларни турли қитъалар мамлакатлари билан ўзаро манфаатли ҳамкорликни тобора кучайтириб бораётган республикамизнинг бугунги ҳаёти билан кенг таништириб боради.

Шу нуқтаи назардан, Тошкент радиоси тинчлик ва дўстлик овози сифатида жаҳоннинг кўплаб мамлакатлари билан республикамизнинг турли соҳаларидаги алоқаларини кенгайтиришга ўзининг муносиб ҳиссасини қўшиб келаётганлигини таъкидлаш жоиздир.

Хорижий мамлакатларга эшиттиришлар Дирекцияси жамоаси Республика Президенти Ислом Каримов томонидан мамлакат журналистлари олдига қўйилаётган талабларни амалга ошириш йўлида иш фаолиятини такомиллаштириш, эшиттиришлар мазмун-мундарижасини бойитишга катта эътибор беряпти. Маълумки, хорижлик тингловчиларни Ўзбекистон ҳаёти тўғрисида таҳлилий эшиттиришлар кўпроқ қизиқтиради. Бинобарин, «Ахборот» Бош таҳририяти қошида Шарҳловчилар гуруҳи ташкил этилди. Шарҳловчиларимизнинг республикамизда рўй бераётган муҳим воқеаларни ҳозиржавоблик билан шарҳлаб, хорижликларга аниқ ахборот етказишлари ўз самарасини бермоқда.

Хорижий радиотингловчиларда Ўзбекистон тўғрисида мукаммал маълумот ва ижобий таассурот ҳосил бўлиши учун журналистиканинг муҳим жанрларидан кенг фойдаланамиз. Жамиятимизда амалга оширилаётган кенг миқёсдаги ислоҳотлар, мамлакатда демократлаштириш жараёнининг чуқурлашуви, бозор иқтисодиёти асосларининг ривожи, кишиларда янгича фикрлаш кўникмаларини шакллантириш ва шунга ўхшаган долзарб мавзуларга оид дастурлар ҳаво тўлқинларига изчил чиқиб турибди. «Ўзбекистон: буюк келажак йўлидаги дадил қадамлар»,»1997 йил - инсон манфаатлари йили», «Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлис қўмиталарида»,»Ҳамкорлик истиқболнинг ойдин йўли»,»Ўзбекистонни жаҳон танимоқда» каби рукнлар остидаги эшиттиришларимиз шулар жумласидандир.

Маданият ва маънавият равнақи, Ўзбекистонда истиқомат қилаётган халқларнинг урф-одатлари ва анъаналарининг ривожи каби масалалар журналистларимиз назаридан четда қолгани йўқ. «Миллий қадриятлар»,»Назм ва наво оламида» каби рукн эшиттиришлар орқали хорижий тингловчилар республиканинг маънавий ҳаёти, дунё маданиятининг ажралмас қисми ҳисобланмиш миллий адабиёт ва санъат асарлари билан кенг танишиб боришмоқда. Республикада дин ва виждон эркинлиги масалалари эса «Иймон ва эътиқод»,«Жума учрашувлари»,«Иймон зиёси» каби туркум эшииттиришларда ўз ифодасини топади. Айниқса «Аёл ва жамият» сарлавҳали туркум радиожурналда хотин-қизларимиз турмуши, уларнинг республика сиёсий-ижтимоий ҳаётида тутаётган салмоқли ўринлари ҳақида таъсирчан ҳикоя қилинади.

Республикада рўй бераётган муҳим воқеалар, айниқса катта-катта анжуманлар, фестиваллар журналистларимиз томонидан кенг ва ҳозиржавоблик билан ёритилади. Жумладан, «Шарқ тароналари» халқаро мусиқа фестивалининг ҳамма тадбирлари тўғридан-тўғри эфирга тайёрлаб берилди. Ўша кунлари фестивалда иштирок этган жаҳоннинг барча гўшаларидан келган меҳмонлар дил сўзлари жаранглаб турди. Бухоро ва Хиванинг 2500 йиллиги, Тошкентда бўлиб ўтган халқаро кинофестивали Тошкент халқаро радиоси туфайли хорижлик тингловчиларда батафсил тасаввурот туғдирди. Бу борада радиомусобақалар ташкил этиш катта омил бўлиб хизмат қилмоқда. Жорий йилда асосий радиомусобақамиз Ўзбекистон мустақиллигининг 6 йиллигига бағишланди. Кўплаб хорижлик мухлисларимиз унда фаол иштирок этдилар. Шунингдек, «Ўзбекистон овозини жаҳон тингламоқда»,»Хивадан то Бухоро қадар» мавзуларда мусобақалар ўтказилди. Мазкур радиомусобақалар Ўзбекистон радиосининг 70 йиллиги ва Тошкентдан хорижий мамлакатларга эшитиришлар берила бошланганлигининг 50-йиллигига, шунингдек қадимий шаҳарларимиз юбилейларига бағишланди. Радиомусобақа ғолибларига эсдалик совғалари, Ўзбекистон ҳақидаги чиройли албомлар билан тақдирландилар.

Умуман, олганда Ўзбекистон Халқаро радиоси ўз тингловчилари билан ишлашга катта эътибор беради. Аслида, хорижий давлатларга эшиттиришлар узатувчи радиостанция ишининг самарадорлиги келаётган хатларнинг сони, ҳар икки томоннинг ўзаро алоқалари билан ўлчанади. Ўтган йили дунёнинг 70-га яқин мамлакатидан жами 4,5 мингдан зиёд мактуб келди. Жорий йилнинг ўтган даврида ўтган йилгидан ҳам кўпроқ хатлар олдик. Энг кўп мактубни «Оврупо» Бош таҳририяти олган бўлса «Осиё» Бош таҳририятига хатлар асосан Ҳиндистондан келяпти.

Айтиш жоизки, кўпчилик тингловчилар хорижий мамлакатларга эшиттиришлар Ўзбекистон радиоси жаҳоннинг бошқа кўплаб радиостанцияларидан фарқли ўлароқ, тингловчиларнинг мактубларига катта эътибор бераётганини эътироф этадилар. Яъни, тингловчиларимиздан келган мактубларнинг бирортаси жавобсиз қолгани йўқ. Буни тингловчиларимиз ҳам эътироф этадилар. Жумладан, жазоирлик радиотингловчи Раби Гўзабида шундай ёзади:»Тошкент радиосининг ажойиб хусусиятларидан бири унинг ўз тингловчиларига алоҳида эътибор берилишидадир. Эшиттиришларингиз ранг-баранг ва янгиликларингиз жуда қизиқарли».

Таҳлиллар натижалари шуни кўрсатадики, Ўзбекистон халқларининг миллий анъаналари ва урф-одатлари ҳақида ҳикоя қилувчи эшиттиришлар тингловчиларимиз орасида энг оммавий бўлган эшиттиришлардир. Аммо оммавийлиги бўйича биринчи ўринни янгиликлар эгаллайди. Тошкент радиоси эшиттиришларининг аҳамиятини баҳолар эканлар, тингловчилар улар орқали Ўзбекистон ҳаёти тўғрисидаги ҳаққоний хабарлар билан танишиш имконига эга бўлаётганликларини таъкидлайдилар. Масалан, олмониялик Дитер Фелтас шундай деб ёзади:

«Ўзбекистон мустақиллик йилларида тараққиёт сари тўғри йўлдан кетаётганини исботлаб берди. Президенти Ислом Каримов юритаётган сиёсат туфайли Ўзбекиистон иқтисод борасида катта ютуқларга эришди. Ўзбекистонда олиб борилаётган туб ислоҳотлар яқин келажакда ўз самараларини беради ва давлатимиз жаҳоннинг тараққий этган давлатлари қаторидан ўрин олади».

«Сизнинг радистанциянгиз мен учун мамлакатингиз ҳақидаги бутун бир энциклопедия бўлиб қолган» деб ёзади покистонлик тингловчи Вақар Али.

Мисрдан Ражаб ас-Саййид Фараж ёзади: «Мен Тошкент радиосини бир йилдан бери тингламоқдаман. Ўзбекистон овози мен учун жуда қадрли бўлиб қолди. Тошкент радиоси қадимий буюк Ипак йўли давлатларидаёқ асос солинган халқлар ўртасидаги дўстлик ва ҳамжиҳатлик ришталарини яна мустаҳкамлашга хизмат қилмоқда».

Жаҳоннинг турли гўшаларидан, турли тилларда ёзилган хатларни Ўзбекистонимиз ҳақида ўқиб, тўғриси, шу Ватаннинг фуқароси, бўлишингдан фахр қиласан киши.

Сўнгги йилларда Тошкент радиосининг халқаро алоқалари кенгайиб бормоқда. Хорижий радиостанциялар билан дастурлар айрибошлаш масаласига катта эътибор қаратилмоқда. Бу эса радиотингловчилар доирасининг кенгайиши ва ахборот манбаларининг ортиб боришини таъминламоқда. Масалан, радиомизнинг Наврўз байрамига бағишланган радиокомпозициялари «Немис тўлқинлари»,»Туркия радиоси»,»Исломобод радиоси» орқали ҳам ҳаво мавжларига узатилди. Келгусида хорижий радиостанциялар билан ижодий ҳамкорлик алоқаларини давом эттириш назарда тутилмоқда.

Бундан ташқари ходимларимиз «Америка овози»,»Немис тўлқини» радиостанцияларда, Туркия радио-телевидениесида малака ошириб қайтдилар, шунингдек, Саудия Арабистони, Эрон Ислом Республикасида ижодий сафарда бўлдилар. Яна икки нафар ёш муҳарриримиз Ҳиндистонда таҳсил олмоқдалар.

Дунё мамлакатлари ва халқлари ўртасидаги дўстлик алоқаларини ўрнатишга унинг самарали ривожланишида устозларимиз Убайдулла Иброҳимов, Хелом Худойбердиев, Хайдар Йўлдошбоев, Жаҳонгир Абдураҳмонов, Маргарита Литвиновалар тамал тошини қўйишган.

Тўлаган Тўхтаев, Саида Холмирзаева, Содиқ Умаров, Рауза Самигуллина, Нодира Ридун, Мавжуда Йўлдошева, Хайрулла Нуриддинов, Равшангул Усмоновлар устозлар ишини меҳру муҳаббат билан давом эттирмоқдалар. Хорижлик Ҳамкасбларимиз Абдулла Ҳалил, Файзулла Аймоқ, Абдулжаббор Моманд умумий юмушларимизда бизга яқиндан ёрдам бермоқдалар.

Мақоламиз охирида яна бир хорижлик тингловчимизнинг хатига мурожаат қиламиз. Покистонлик Муҳаммад Акрам шундай деб ёзади: «Тошкент радиоси тинчлик, дўстлик ва озодлик ғояларини илгари суриб, бу ғояларни ҳаётга татбиқ этишга каттагина ҳисса қўшмоқда. Умид қиламанки, Тошкент радиоси Ўзбекистонни жаҳон билан боғловчи кўприк сифатида бундан буён ҳам самарали фаолият кўрсатаверади».

Бизнинг ягона ниятимиз ҳам - шу. Шак-шубҳасиз, Тошкент халқаро радиоси мустақил Ўзбекистонимизнинг ютуқларини жаҳон узра тарғиб этиш йўлида самарали фаолият кўрсатаверади.

Шерзод ҒУЛОМОВ,
Ўзтелерадио компаниянинг Хорижий мамлакатларга эшиттиришлар Дирекцияси директори, Республикада хизмат кўрсатган маданият ходими.

«Ишонч» мақолалари изидан

«ҚОРАБАЙИР ОТЛАР КЕРАК»

(1997 йил 25 октябрь)

Вилоятимизда кейинги йилларда пахта ва ғалла майдонлари кескин кўпайиши туфайли яйлов ва озуқа экин майдонлари сезиларли даражада камайди.

Сувли ерлардан имконият даражасидан паст ҳосил олиниши ҳамда 1996 йилда жами озуқа экин майдонлари 31371 гектар бўлиб, ўтган йилларга нисбатан 25259 гектарга, шу жумладан эски беда майдони 17512 гектарга, янги беда 5626 гектарга қисқариб кетди.

Ҳар бир шартли мол учун тўпланган озуқа 1992 йилга нисбатан 3 барobarга, давлат манбаларидан ажратилган озуқа емларининг 2,5 баробар камайиши натижасида чорва молларининг дағал озуқага бўлган талаби 40-50 фоизга, концентрат озуқага бўлган талаби 12 фоизга таъминланди.

Ана шуларнинг оқибатида мақолада кўрсатилганидек кўплаб йилқиларнинг сотилиб кетишига ва гўштга топшириб юборилишига сабаб бўлди.

Ҳозирги кунда вилоятимизнинг барча тоифадаги хўжаликларида 15430 бош йилқи, шу жумладан 3436 бош биялар парвариш қилинмоқда. Ўтган ўн ой давомида 1025 бош қулун олинди.

Вилоятимизнинг барча йилқиси бор хўжаликлари қаттиқ назоратга олинган, ҳозирга келиб вилоятимизда от заводи ва саккиз хўжаликда йилқичилик билан шуғулланадиган наслчилик фермалари мавжуд бўлиб, уларда 2126 бош йилқи, шу жумладан 770 бош биялар парвариш қилинмоқда.

Шу хўжаликлардан ўтган ўн ой давомида республикамизда қорабайир зотларнинг наслини кўпайтириш ва ривожлантириш мақсадида 17 бош ёш наслли йилқилар бошқа вилоятларга сотилди.

Ўтган 1995-96 йилларда Ғаллаорол туманининг «Зарбулоқ» ва Жиззах туманининг «Улуғбек» номли хўжаликларининг йилқичилик фермаларида қорабайир зотини ривожлантириш ва кўпайтириш мақсадида наслчилик фермалари ташкил қилинди.

Вилоятимиз чорвачилигида, шу жумладан йилқичиликда ҳам юзага келган оғир аҳволни тугатиш, келажакда мол бош сонларини сақлаб қолиш, уларнинг зотдорлик ва маҳсулдорлик кўрсаткичларини ошириш мақсадида 1997 йил жами экин майдонлари 39463 гектарга етказилди.

1997-98 чорва қишлови учун 165,6 минг тонна дағал хашак жамғарилиб, ўтган йилга нисбатан 35 минг тоннага кўпайди, шу жумладан беда пичани 70,5 минг тонна, сомон 95 минг тонна жамғарилиб, ўтган йилга нисбатан пичан 32,6 минг тоннага, сомон центнердан ёки ўтган йилга нисбатан 2,3 центнерга кўп озуқа жамғарилди.

Бу масала бошқарма томонидан қаттиқ назоратга олинди ва келгусида йилқилар бош сонини кўпайтириш ва олдинги довруғини қайтариш бўйича барча чоралар қурилмоқда.

А.АБДУСАИДОВ,
Жиззах вилояти Қишлоқ ва сув хўжалиги бошқармаси бошлиғи.

МАРКАЗИЙ ҚЎМИТА ПЛЕНУМИ

Ўзбекистон агросаноат мажмуи ходимлари касаба уюшмаси Марказий Қўмитасининг VI пленуми бўлиб ўтди.

Унда «Ўзбекистон агросаноат мажмуи ходимлари II қурултойи қарорларини бажарилишининг бориши ва Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси кенгаши IV мажлиси қўйган вазифалар» масаласи муҳокама этилди.

Шунингдек, пленум тармоқ касаба уюшмаларининг ялпи конфедерациясига бирлашган Агросаноат ҳамда ўрмончилиик тармоқлари ходимлари касаба уюшмаларининг давлатлараро бирлашмаси таркибидан чиқиш ҳақида қарор қабул қилди.

Пленумда ташкилий масала кўриб чиқилди. Нафақага чиққанлиги муносабати билан Республика агросаноат мажмуи ходимлари касаба уюшмаси Марказий Қўмитасининг раиси Тўлқин Ҳамидович Собитов ўз аризасига кўра вазифасидан озод этилди.

Шу вақтгача Ўзбекистон Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирининг ўринбосари бўлиб ишлаб келган Мансурбек Муслимбекович Султонов республика агросаноат мажмуи ходимлари касаба уюшмаси Марказий қўмитасининг раиси этиб сайланди.

Пленум ишида Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси кенгашининг раиси Д.Жаҳонгирова иштирок этди.

МЕҲНАТ АҲЛИНИНГ МАНФААТИ УЧУН

Моддий неъмат бунёдкорларининг ижтимоий-иқтисодий ҳуқуқ ҳамда манфаатларини ҳимоя қилиш Тошкент шаҳар касаба уюшмалари кенгаши фаолиятининг бош йўналишини ташкил этади. Яқинда тармоқ касаба уюшма шаҳар қўмиталарининг раислари, кенгашнинг масъул ходимлари, агросаноат мажмуи касаба уюшма шаҳар қўмитасининг тасарруфидаги тегишли корхоналарнинг раҳбарлари, техника хавфсизлиги бўйича муҳандислар, бошланғич касаба уюшма қўмиталарининг раислари, меҳнат ҳуқуқи бўйича техник нозирлар иштирокида шаҳар касаба уюшмалари кенгашининг раёсати бўлиб, мазкур мавзу йиғилиш аҳлининг диққат марказида бўлди.

Раёсат мажлисини кенгаш раиси О.Сафоев қисқача кириш сўзи билан очиб, кун тартибидаги қатор масалалар билан таништирди. «Ёғмойтамакисаноат» уюшмасининг Тошкент шаҳрида жойлашган корхоналари маъмурияти ва касаба уюшма қўмиталарининг «Меҳнатни муҳофаза қилиш тўғрисида»ги «Ўзбекистон Республикаси Қонуни асосий талабларини бажариш борасидаги иши тўғрисида», «Қишки таътил кунларида мактаб ўқувчиларининг дам олишини ташкил этиш тўғрисида» (Шаҳар ҳокимияти билан биргаликда),Ўзбекистон Республикаси Президенти И.А.Каримовнинг «Маънавият ва маърифат» республика жамоатчилик Маркази раҳбарияти ҳамда бошқарув аъзолари билан учрашувда билдирган тавсияларини амалга ошириш борасида, В.П.Чкалов номидаги «Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмаси» Давлат акциядорлик жамиятида «Касаба уюшмаларининг меҳнаткашларни маънавий ва маданий тарбиялашдаги ўрни ва вазифалари ҳақида», Ўзбекстон касаба уюшмалари Федерацияси кенгашининг 1996 йил 23 декабрдаги III мажлиси қарорининг бажарилиши тўғрисида»,«1997 йилнинг 9 ойи мобайнида шаҳар касаба уюшма ташкилотларида давлат ижтимоий суғурта бюджетининг бажарилиши тўғрисида» каби долзарб масалалар юзасидан сузга чиққан нотиқларнинг ҳисоботи тингланди.

Раёсат мажлисидан сўнг қатор масалалар, жумладан 1998 йилда «Ишонч» ва «Ишонч-Доверие» газеталарига обунанинг бориши кўриб чиқилиб, кундалик матбуот нашрларига масъулиятни чуқур ҳис қилган ҳолда ғоят жиддий аҳамият бериш лозимлиги уқтирилди.

Улуғбек ПЎЛАТОВ.

Мамлакатимизда ўз касбини ардоқлаб эл ҳурматини қозонаётган кишилар кўплаб топилади. Ҳайдовчи Халил Жўраев ана шундайлардандир. У 12 йилдирки, Гулистон туманида ҳайдовчилик касбини улуғлаб келаётир.

Н.АЛМУРОДОВ олган сурат.

ДАВР БИЛАН ҲАМНАФАС

Тошкент Давлат Университети қошидаги Олий Педагогика Институти (ОПИ) мана 30 ёшга кирибди. Айтиш мумкинки, ушбу даргоҳда Республика зиёлиларининг элитаси хизмат қилди, улар таълим дастурларини танлашга ягона ва табақалаштирилган ёндошув принципи асосида, таълим тизимининг дунёвий характерда эканлиги, таълим тизимида давлат ва жамоат бошқарувини уйғунлашда ва маънавият, маърифатнинг кўпгина долзарб вазифаларини бажардилар. Шунингдек, Малака ошириш институти ўз фаолиятида ижтимоий фанларни ўқитишга доир турли жиҳатли ва кенг қамровли мураккаб масалаларни ечишга ҳаракат қилди: услубий, илмий-назарий, илмий-амалий конференциялар, давра суҳбатлари, семинарлар, коллоквиумлар ўтказиш ва ҳоказолар. Бунда тарих, фалсафа, иқтисодий муаммоларда умумийлик ва муштараклик масалалари ўз ечимини топди. Ўтган йиллар ичида 10 дан ортиқ монография, назарий тўпламлар нашр этилди. Фалсафа, тарих, иқтисод назариясида техник воситалардан, ЭҲМ-лардан фойдаланишга, кўргазмали ўқитишга доир тўпламлар нашр қилинди, ўқитувчилар номзодлик ва докторлик диссертацияларини ёқладилар. ОПИ фаолият кўрсатган ёки кўрсатаётган олимлар, қандай натижага эришган бўлсалар, мана шу Инсон, Жамият, Табиат алоқадорлиги, уларнинг моҳияти нуқтаи назаридан ёндошиб муаммоларни ҳал қилишга ҳаракат қилганлигини кўрамиз. Малака ошириш институти ташкил бўлганда унинг фалсафа кафедраси ҳам ташкил бўлган эди. Кафедрада Ҳасан Расулов, Музаффар Муҳиддинов, Эркин Юсупов, Саид Шермуҳаммедов, Абдулхай Қосимов, Ҳайдар Пўлатов, Калерия Иванова, Карим Содиқов, Тельман Абдушукуров ва бошқаларнинг асосий тадқиқот мавзуси Инсон, Жамият, Илмий-техник равнақ - уларнинг муносабатлари йўлида катта тадқиқот ишларини бажардилар.

Кафедра аъзолари замона руҳи билан суғорилган мазмунли маърузалар ўқиш билан Республикамизда таълим тизимини такомиллаштиришга қаратилган ўқув қўлланмалари, дастурлар яратдилар. Айниқса кейинги йилларда ОПИ ўз фаолиятини мустақиллик фалсафаси, тарих ва иқтисодий назариясини яратишдек муҳим масалага қаратди, унинг илк меваси тарзида «Маънавият ва маърифат - тараққиёт омили»,»Ўзбекистонда демократик ислоҳотлар: якунлар, муаммолар, вазифалар» каби тўпламлар юзага келди. Шунингдек, куни кеча босмадан чиққан юбилей тўплами «Кадрлар тайёрлаш бўйича миллий дастур асосида профессор-ўқитувчиларнинг малакасини ошириш ва уларни қайта тайёрлаш вазифалари» ҳам баркамол авлодни шаклланиши ва ривожида катта аҳамият касб этади. Чунки авлодгина янги жамиятни яратишда асосий куч эканлиги, фақат кадрларнинг бевосита иштирокида жамият тараққиёти давомида, хусусан бозор иқтисоди муносабатлари ўртага қўйган долзарб муаммоларни ечиш мумкин. Содда қилиб айтганда баркамол авлодгина Ўзбекистон тараққиётининг пойдевори бўлиши мумкин.

У.ҲАЙДАРОВ
«Фалсафа» кафедраси мудири, профессор.

КИТОБХОНЛАР КАМАЙИБ БОРАЁТГАНЛИГИ РОСТМИ?

Наманган вилоят илмий-оммабоп кутубхонаси раҳбари «Ўзбекистон маданий — маърифат ишлар аълочиси» унвони соҳиби Мўминжон Муҳаммадиев билан мулоқот.

-Мўмин ака, сиз ишлаётган даргоҳ эшигидан киргганимда даставвал юртбошимизнинг «Маънавият-инсоннинг, халқнинг, жамиятнинг, давлатнинг куч-қудратидир. У йўқ жойда ҳеч қачон бахт-саодат бўлмайди» деган сўзларига кўзим тушди. Шуни шарҳлаб берсангиз.

- Бу сўзлар замирида улкан маънолар бор. Аввало, улар инсон ақл-заковатига, маънавий камолотига боғлиқ. Қисқача бўлса-да унинг одамнинг маънавий баркамоллиги калити ҳисобланган китоб билан узвий жиҳатларини илоҳлаганимиизда ҳам жуда кўп мазмун келиб чиқади. Чунончи, инсоният тараққиётида ўчмас из қолдирган ҳар қандай кашфиётларга ҳам фақат китоб орқалигина эришилганлигини айтиб ўтиш кифоя. Буюк ватандошларимиз Амир Темур, Алишер Навоий, Ибн Сино, Ал-Берунийлар ҳам ўз умрларида нимага, қандай эзгуликка эришган бўлсалар китобнинг шарофатидан, деб билганлар. Илмсизлик жаҳолатга, қабоҳатга бошлайди, савобсиз кишидан ҳар қандай ёмонликни кутиш мумкин, деган хулосани биринчи бўлиб ўшалар билдиришган.

- Олтмиш йиллик умрингизнинг асосий қисмини шу соҳага бағишлаган мутахассис ва китоб тарғиботчиси сифатида вилоятдаги бу борадаги аҳволга тўхталсангиз.

- Вилоятимизда маънавият масалаларига катта эътибор берилаётир. Вақти-вақти билан вилоят ҳокимлиги томонидан тузилган гуруҳ жойлардаги бу соҳадаги ишларни ўрганиб боради ва тегишли хулосаларни баён этади. Ўзбекистонимизнинг ҳамма шаҳар-қишлоқларида бўлганидек бизда ҳам мавжуд маънавият масканлари ўз фаолиятларини давр талабларига биноан қайта кўриб чиқдилар. Ўз заҳираларини эскирган, аҳамиятини йўқотган адабиётлардан тозаладилар. Наманган туманидаги зиё масканларининг моддий-техника базаси бир мунча мустаҳкамланди. Бинолари таъмирланиб талаб даражасига келтирилди. Кутубхоначилик ишидаги энг янги усуллар, чунончи, оилавий абонемент, кўчма кутубхоналар ташкил қилиш тўғри йўлга қўйилди. Чортоқ туманидаги Қараскон қишлоғида янги икки қаватли замонавий кутубхона қурилиб фойдаланишга топширилди. Косонсой туманидаги Чиндовул қишлоғида ташкил этилган маданият марказидан шинамгина кутубхона биноси жой олди.

- Китобхонлар сафини кенгайтириш нималарга кўпроқ боғлиқ, деб ўйлайсиз?

- Бу саволингизга, энг аввало, китоб тарғиботининг алоҳида ўрни бор, деб жавоб қайтармоқчиман. Шу боиски, вилоят миқёсидами, шаҳар ёки туман миқёсидами ўтказиладиган йиғилишларимизда шу нарса албатта уқтирилади. Масалан, 1997 йилнинг ўзидагина вилоят маданият бошқармаси ташаббуси билан «Ўзбекистон -Ватаним маним», «Касбим-Фахрим»,«Оммавий кутубхоналар - оила хизматида»,«Кутубхона ёшлар камолотида»,«Кутубхона-тарихий-маданий меросимиз тарғиботчиси» каби мавзуларда кўрик-танловлар ўтказилди. Уларда барча туманлардан келган кутубхоначиларнинг ходимлари иштирок этдилар. Поп туманидаги ҳамкасбларимиз мамлакат миқёсида ташкил этилган «Оммавий кутубхона - оила хизматида» кўрик-танловида қатнашиб фахрли иккинчи ўринни олишга сазовор бўлдилар.

- Шубҳасиз, булар яхши ишлар. Зеро, кутубхоналар иши яхши ривожланган ва бой китоб жамғармаларига эга кутубхоналар фаолият кўрсатган давлатлардан мутафаккир алломалар кўпроқ етишиб чиқишган, дейишади.

- Мулоҳазаларингиз тамоман ўринли. Ҳақиқатан ҳам олдинлари дунёнинг энг олис чеккаларидан Самарқанд ва Бухороларга келиб бу ердаги маърифат масканларидан фойдаланишган. Ҳозирги кунда тараққий топган давлатларда ҳам ушбу соҳага алоҳида аҳамият қаратилган. Масалан, Америка, Япония, Англия, Франция каби мамлакатларда улар иши бутунлай энг замонавий техника асосига қурилган. Уларнинг ходимлари китобхонлар талабига кўра 15-20 дақиқа ичида ҳатто бошқа қитъалар билан алоқа боғлаб керакли маълумотномани етказиб беришади.

- Аммо...

- Нима демоқчи бўлаётганингизни тушуниб турибман. Улар бунга узоқ йиллик илмий-техник тараққиёт туфайли эришган. Иншооллоҳ, бизларга ҳали ўшандай кунлар насиб этгай.

- Бизда кейинги вақтда китоб ўқийдиганлар сони камайиб боряпти, дейишади. Шу ростми?

- Бу саволингизга қаерда қанақа, дея жавоб қайтариш мумкин. Масалан, Наманган туманидаги марказий кутубхонага йилнинг ўтган ойлари мобайнида 40 минг мартадан зиёдроқ китоб сўраб мурожаат қилинди ва 600 минг марта китоб берилди. Сиз таъкидлаганингиздек, баъзибировлар бозор муносабатларига ўтиш босқичининг вақтинчалик қийинчиликлари оқибатида одамларнинг китоб ўқишга фурсатлари етишмаяпти, дейишгача бориб етяпти. Булар беҳуда гаплар. Китоб ўқишни маънавий озуқа, деб тушунмоқ зарур. Ҳамма иллат ўша ерда ишлаётган ходимнинг касб маҳоратини қандай эгаллаганлигига, кутубхоналардаги шарт-шароитга, қолаверса, китоб тарғиботига боғлиқ. Норин, Янгиқўрғон, Косонсой, Чуст туманлари марказий кутубхоналарида юқоридагидек кўнгилсиз ҳол кузатилмоқда. Бунинг боиси уларнинг моддий-техника базаси талабга жавоб бермайди. Мазкур кутубхоналарнинг кўплаб шаҳобчалари кичкина, зах ноқулай иморатларга жойлаштирилган. Иситиш ва совутиш ускуналари йўқ. Энг оддий техник воситалар билан ҳам таъминланмаган. Булардан ташқари, Косонсой, Тўрақўрғон, Учқўрғон туманлари марказий кутубхоналари жойлашган бинолар бугунги кун талабига тўла жавоб бермайди. Жой тақсимоти, китобхонларга хизмат кўрсатиш маданияти паст. Учқўрғон тумани марказий кутубхонасининг китоб сақланадиган бўлими ғоят таъмирталаб. Томидан чакка утади.Пошда ҳам аҳвол яхши эмас. Бу ерда бундан 4-5 йил олдин шу мақсад учун бино қуриш бошланган эди, маблағ йўқ, баҳонасида тўхтаб қолди. Косонсойда ҳам бинонинг биринчи қавати тикландию, иш таққа тўхтади. Ушбу туманларнинг ҳокимликлари, чамаси, инсон камолоти калити бўлган китоб аҳамиятини етарли тушуниб етишмаётган кўринади.

- Вилоятда кутубхоначилик ривожидаги муаммоларни яна нималарда кўрасиз?

- Ҳозиргина тилга олинганидек бозор иқтисодиётига ўтиш босқичи қийинчиликлари ҳеч кимни четлаб ўтмаган. Бу нарса матбуотга обуна бўлишда ҳам ўз аксини топяпти. Шунинг учун кўплар кутубхоналарнинг ўқиш залларига газета-журналлар билан танишиш учун ҳам киришади. Шундай экан, марказий кутубхоналарнинг бу борадаги оқсоқланишини ҳеч қандай баҳона билан кечириб бўлмайди. Қарангки, 1997 йилда Норин тумани марказий кутубхонаси атиги икки номдаги газетагагина обуна бўлган. Бундай нуқсонни бошқа жойларда ҳам учратиш мумкин. Кутубхоналаримизни миллий мафкурамизга зид адабиётлардан тозалашда баъзан шошма-шошарликка йўл қўйилмоқда. Бу масалани одилона ҳал этиш учун махсус гуруҳ тузиш мақсадга мувофиқ бўлур эди. Кадрлар масаласида ҳам астойдилроқ бош қотириш пайти келди. Мингбулоқ туманида 61 кутубхоначидан 7 киши, Чортоқ туманида 65 кутубхоначидан 6 киши, Косонсой туманида 69 кутубхоначидан 7 киши, Учқўрғон туманида 99 кутубхоначидан 13 киши олий маълумотга эга холос. Ўйлайманки, бу муаммолар ҳал этилса, вилоятдаги кутубхоналаримиз чинакамига маърифат масканларига тезроқ айланади ва ният қилганимиздек, кишиларимизнинг маънавий камолоти йўлида кўпроқ хизмат қилган бўлур эди.

Обиджон ЖУМАНАЗАРОВ,
«Ишонч» мухбири.

1997 йил — инсон манфаатлари йили

ФАХРИЙЛАР ЭЛ АРДОҒИДА

Ўзбекистон фахрийларини ижтимоий қўллаб-қувватлаш «Нуроний» жамғармаси Сирдарё вилоят бўлими кенгаши раиси Облоқул Худойқулов билан суҳбат.

— Облоқул ака, мамлакатимизда фахрийларни эъзозлаш, ҳурматларини жойига қўйиш, уларни ижтимоий қўллаб-қувватлашга катта эътибор қаратилмоқда...

— Тўғри, кексаларни эъзозлаган элнинг келажаги порлоқлиги шубҳасиз. Фахрийларимиз юртдошимиздан беҳад миннатдорлар. Фақатгина мамлакатимиз мустақилликка эришгачгина кексаларга ғамхўрлик кўрсатиш янада кучайди. Ахир бутун умрини жамият юксалиши, фарзандлар камолотига бахшида этган фахрийлар ҳам ғанимат-да. Вилоятимиздаги фахрийларга барча шарт-шароитлар яратиб беришга интилаяпмиз. Қисқа фурсатда тасарруфимиздаги корхоналар сони 85 тадан ошди. Тадбиркорлик соҳасидаги фаолиятимиз кундан кунга юксалмоқда. Ҳозир ҳисобимизда 30 та деҳқончилик ва чорвачилик билан шуғулланадиган фермер хўжаликлари, 18 та корхона хизмат кўрсатиш, 30 дан ошиқ корхона эса тижорат билан шуғулланмоқда. Буларда 501 нафар киши меҳнат қилади. Шуларнинг 181 нафари нафақахўр кишилардир. Фахрийларимиз ҳеч бир юмушдан четда қолаётгани йўқ. Оддий бир мисол. Шаҳар-у қишлоқларни боғ-роғга айлантиришни ният қилганмиз. Ана шу эзгу ният йўлида 1536 нафар кекса 6 минг 300 туп дарахт кўчатини экиб беришди.

Янги-янги кичик ва қўшма корхоналар барпо этаяпмиз. Чунончи, «Оқ олтин» туманида германиялик тадбиркорлар билан ҳамкорликда томат пастаси ишлаб чиқарадиган корхонага асос солинди. Бу корхона тўла қувват билан ишлатилса, йилига 2 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқаради. Янгиер шаҳрида Украина Республикаси билан ҳамкорликда велосипед ишлаб чиқаришни йўлга қўймоқчимиз. Бахт шаҳрида эса италиялик тадбиркорлар билан мармарни қайта ишлаш корхонаси ташкил этиш борасидаги битим устида ишлаяпмиз. Тадбиркорликдан топилган маблағнинг барчаси фахрийлар ижтимоий муҳофазасига ишлатилади.

— Айтинг-чи, қайси туманларда жамғармага етарли шарт-шароитлар яратилган?

— Маълумки, жамғарма ўзини-ўзи маблағ билан таъминлаши даркор. Боёвут туманида олиб борилаётган ишлар таҳсинга лойиқ, туманда 5 минг нафар фахрий бор. Шуларнинг 145 нафари уруш қатнашчилари, 990 нафари эса уруш орқасида ғалаба учун меҳнат қилган кишилардир. Яқинда туманда «Коинот» чойхонаси жамғарма ихтиёрига тантанали равишда топширилди. Бу қарияларни мамнун этди. Шунингдек, бир қатор ташкилотлар ҳам жамғармани қўллаб-қувватлашга баҳоли қудрат ҳисса қўшиб келишмоқда. Вилоят халқ таълими бўлими томонидан «Фахрий-97» пул-буюм лотереяси ўйини ўтказилди. Ўйинга 75 минг сўмлик 280 та ютуқ қўйилди. Бу тадбирдан тушган маблағ халқ таълими тизимидаги фахрийларни ижтиоий ҳимоялашга сарфланиши янада қувончли.

— Бундан кўриниб турибдики, жамғарма иқтисодий жиҳатдан юксалиб бораётган экан-да?

— Мақтанишга ҳали эрта деб ўйлайман. Негаки, ҳамма жойда ҳам ишлар кўнгилдагидек деб бўлмайди. Баъзи туманларда бу масалага панжа орасидан қараб келинмоқда. Жамғарма қошида янги иш ўринлари барпо этиш, корхоналар очиш суст. Масалан, Меҳнатобод, Мирзаобод туманларида, Сирдарё, Бахт шаҳарларида ҳомийлар томонидан маблағ ажратилмаган. Оқибатда жамғарма ходимлари уч-тўрт ойлаб маошларини ҳам олиша олмай қолишаяпти. Энг ташвишланадигани Меҳнатобод туманида қарияларга мустақиллик байрами муносабати билан ажратилган совғалар ҳалиям ўз эгаларига етиб бормаган. Туман раҳбарларидаги бу лоқайдликни қандай изоҳлаш мумкин. Фахрийларга муносабат шуми?

Қисқаси жамғармамиз юқоридаги камчиликларга қарамасдан ишни жонлантиришга интилмоқда. Иқтисодий қийинчиликлар вақтинчалик. Тадбиркорлик фаолиятимиздан тушган маблағларни умумлаштириб кам таъминланган, ногирон ва кексаларга баҳоли қудрат ҳам моддий, ҳам маънавий мадад бериб келаяпмиз.

Суҳбатдош: Н. ШАМСИЕВ.

ОИЛА-ДАВЛАТ ТАЯНЧИ

(Давоми. Боши 1-бетда)

шакллантириш давлатимиз равнақ топишининг асосий шартларидан бири ҳисобланади. Чунки мустақиллик бугун бизнинг республикамиз учун шунчаки бир янги сиёсий вазият, сифат ёки унвон эмас, чинаккамига ҳар томонлама ҳимояга муҳтож, нафақат кучли шахсларнинг, ҳар бир инсоннинг фидойилиги, фаоллигини талаб қиладиган улкан бир қальадир. Демак, бугун миллий ҳис-туйғулар, ватанпарварлик, ғурур ва жасорат, ғоят тарихий омиллар бўлиб майдонга чиқадики, бунда оила ва оилада бола тарбияси масаласи энг муҳим масалалардан бири бўлиб қолади.

Кузатишлардан маълум бўлишича, ҳозирги кунда оилаларда ташкил этилаётган тарбиявий ишларнинг кўлами жуда тор, шарқона тарбия услублари етарлича қўлланилмайди. Очиғини айтиш керакки, ота-оналар турмуш ташвишлари билан ўта банд бўлганликлари учун деярли бола тарбияси билан шуғулланмай қўйишди. Оқибатда Президентимиз таъкидлагани каби, оилаларда уч тоифага мансуб ёшлар тарбияланмоқда. Биринчи тоифада-имонсиз, виждонсиз кишилар. Улардан огоҳ бўлиш керак, токи шундай ёшлар энг кичик идорада ҳам одамлар устидан раҳбар бўлмасин. Иккинчи тоифада қўрқоқ, ташаббуссиз кишилар. Улар кимга тобе бўлса, шунга хушомад, қуллуқ қилаверадилару, ўз иродалари билан, ақллари билан иш қилолмайдилар. Бундай кишилар тараққиётга зиддир. Учинчи тоифадаги ёшлар, янгича фикрловчи кишилар. Улар ҳали тажрибасиз бўлиши мумкин, аммо виждони тоза. Шундай кишиларни излаш, топиш, тарбиялаш лозим. Бундай ёшларнинг пайини қирқишга уринганларни кечириб бўлмайди, «юртбошимиз шундай деганда оилада тарбиявий ишлар кўламини кенгайтириш лозим эканлигини назарга олгани шубҳасиз.

Назаримизда, учинчи тоифадаги ёшларни ўстириш бугунги кунда ҳар бир ота-онанинг, ҳар бир мураббийнинг муқаддас бурчи бўлмоғи лозимлигини ҳаёт ва тарих сабоғи кўрсатиб турибди.

Мустақил Ўзбекистоннинг миллий истиқлол мафкурасини белгилашда беш асосий негиз илгари сурилганки, унда биринчидан, - мустақиллик ҳис-туйғуси ва уни тўла идрок этиш: иккинчидан - ўзбек миллий мафкураси: учинчидан кўп миллатли Ўзбекистон халқининг ватанпарварлиги: тўртинчидан, -жамиятда оиланинг устиворлиги, бешинчидан, қонунлар итоатгўйлик, интизом ва тартиб бўлиши мақсадга молик деб белгиланган.

Жамиятда оиланинг мавқеини тиклаш ва улуғлаш шу бугунги куннинг кўпгина муаммоларини ҳал қилишда муҳим аҳамият касб этади. Зеро, халқимиз «Қуш уясида кўрганини қилади» деганда, жамиятда оилага катта эътибор берилса, унда бола яхши тарбияланса, албатта кўзланган мақсадга эришиш жоиздир деган маънони назарда тутади. Шу боисдан ҳам жамиятимизда оналар обрўсига катта аҳамият бериш, хотин-қизларимизни энг юксак маданият, маънавият соҳибалари қилиб тарбиялашга эътиборни кучайтириш муҳимки, бу борада доноларимизнинг «ҳар қандай буюк шахслар ортида аёллар, оналар борлигини унутмаслик керак, деган ўгитларини фаромуш айлашга ҳаққимиз йўқ.

Маълумки, оиланинг ижтимоий вазифаси аввало аҳолини тўлдириб-ўстириб бориш бўлса, иккинчидан, моддий-хўжаликни юритиш, учинчидан эса, болаларни улғайтириш, комил инсонлар қилиб тарбиялашдан иборатдир.

Тажрибадан маълумки, барча жамиятда ҳам инсонлар ажойиб тарбияли фарзандлар ўстириш, мустаҳкам оила қуриш орзуси билан яшаб келган. Жумладан, «Авесто»да оила ва оилавий тарбия хусусига катта аҳамият берилган. Чунки ҳеч кимга сир эмаски, олийжаноб аҳлоқий сифатлар дастлаб оилада шаклланади. Шунинг учун ҳам «Авесто»да инсоний бурч фақат аҳлоқий йўл-йўриқларни ўзлаштиришдан иборат бўлмай балки, инсон оилавий турмуш, яхши ёр ва фарзанд тўғрисида ҳам ўйлаши зарурлиги алоҳида уқтирилади.

«Авесто»да кўрсатиб ўтилганидек, оилавий хушчақчақлик ва бахтиёрлик манбаи «яхши кун кўриш учун даркор, бўлган нарсалар мўлкўлликдадир».

Дарҳақиқат, тарихий манбалардан маълум бўлишича, қадимдан Шарқда биринчи ўринга оила, унинг манфаатлари қўйилган. Худди шунингдек, Конституция ҳам айнан ана шу анъанага амал қилинган ҳолда тузилган. Миллий истиқлол мафкурасида ҳам оилага алоҳида аҳамият берилиши азалий қадриятларимизни эъзозлаш, халқимиз маънавиятини бойитишга хизмат қилишдан иборатдир. Зеро, у ўзида халқимизнинг энг ардоқли фазилатлари - иймон ва инсоф, меҳр-оқибат, шафқат ва раҳмдиллик, уят ва андиша, ор-номус, ўзаро ҳурмат, юксак ватанпарварлик, элига ва халқига садоқат қадриятлари ва ғояларини мужассамлаштиришига ишончимиз комил.

Энг муҳими, кишилардаги яхшилик қилиш, эзгулик каби фазилатлар ҳукмрон мамлакатда файласуфлар, алломалар орзу қилган, барчага ўрнак бўла оладиган жамиятни қуриш ва уни ривожлантириш осон кечади. Айниқса, бу борада исломий манбаларда қайд этилишича (хусусан бу масалага оилада бола тарбиясида ота-оналар тўлиқ амал қилган вақтларида ер юзида шундай ўрнак бўларли жамиятлар ҳукм сурган дейилади. Бу тарихий ҳақиқат бўлиб, барча диёнатли тарихчилар тарафидан эътироф этилган.

Киши ҳаётда турли-туман ҳолатларга тушади. Айрим ҳолларда қувончдан боши осмонга етса, баъзида кўзига ёруғ дунё қоронғу бўлиб туюлади. Бундай пайтларда, айниқса, ёшлар ўзларини омадсиз, нотавон ҳис қиладилар, омадсизлик аламларига дош беролмай турли чоралар воситасини излайдилар. Зеро, оддий тафаккур кўзи билан қаралса инсон умри бир текисда, бир зайлда ўтмаслигини сезиш қийин эмас. Энг муҳими, бахтиёр кунларда машаққатлар эҳтимоли йўқ эмаслигини, уқубатли дамларда эса бахтиёр кунлар келажагини ёдда тутмоқ ва шунга биноан сабр-тоқат, қаноат билан барча ҳолатларни енга билиш жуда катта фазилат саналади.

Республикамизда бугунги кунда 3,5 миллион оила бўлса, ҳар бири ўзига хос бир оламдир. Ундаги мавжуд турмуш тарзи ҳам турлича. Бир оилада мавжуд тартиб, анъана, одат ёки кўникма иккинчи бир оилада учрамаслиги мумкин. Кузатишларнинг кўрсатишича, ҳозирги кунда оилавий шароит ва унда бола тарбиясига муносабатдан келиб чиқиб, уларни ижтимоий-илғор йўналишдаги оила, зиддиятли йўналишга эга бўлган оила ва бир мунча паст даражадаги ижтимоий йўналишга мансуб оилалар табақасига бўлиш мумкин. Биринчи тоифага хос оилаларда шахслараро муносабатлар маънавий-аҳлоқий тамойиллар қоидаларидан келиб чиққан ҳолда амалга оширилади. Иккинчи тоифадаги оилада барқарорлик бўлмайди. Оилавий турмуш муносабатлари узлуксиз равишда бирон-бир ғоянинг бошқа ғоя билан ўзарониқобланган кураши босқичида бўларди. Оилада сўз билан иш бирлигига амал қилинмайди. Фақат бурч ҳиссигина, муайян мажбуриятни бажаришгина оила аъзоларини ўзаро бирлаштириб туради. Бундай оилаларда эр-хотиннинг болаларга салбий таъсири яққол намоён бўлади. Учинчи тоифага мансуб оилаларда, кўпинча, мешчанлик удуми ва идеаллари ҳокимлик қилади. Мазкур оилаларда барча нарса мол-дунё тўплашга, моддий-маиший жиҳатдан устунликка эришишга қаратилган. Шу боисдан ҳам бу тоифадаги оилаларда худбин, қўрқоқ, жамият учун кам нафи тегадиган кишилар етишиб чиқиши кузатилган.

Шунингдек, оилада оила аъзоларининг ўзаро бир-бири билан муносабатларида ҳам турлича қарашлар мавжудлиги кузатилмоқда. Жумладан, «авторитар» муносабат. Бунда ота-онанинг обрўси ҳал қилувчи роль ўйнайди. Оилада шахслараро тенг ҳуқуқлилик, эркин ҳатти-ҳаракат қилиш, ташаббускорлик ўз аҳамиятини йўқота бошлайди. Оила аъзоларининг юриш-туриши, ҳатти-ҳаракати кўпинча чеклаб қўйиилади. Ота-она томонидан тарбиявий таъсир ўтказишнинг асосий усули жазолаш ҳисобланади. Фарзандларда ота-онага яқинлик, меҳр ҳисса камаяди, кейинчалик бу туйғу узоқлашиш, бегоналашиш кечинмасига айланади. Оиладаги муносабатлар болаларни қониқтирмайди, натижада уларда одамови, тунд, ичимдагини топ каби ҳислатлар вужудга келади. Шу сабабдан оила аъзолари руҳий дунёсида, самимийлик, ҳайриҳоҳлик каби юксак инсоний ҳис-туйғулар жуда пассив ифодаланади. Кўр-кўрона ва сўзсиз бўйсунишга асосланган муносабатлар негизида ётган тарбиявий таъсир қўрқоқ ва иродаси кучсиз шахсни таркиб топтиради.

Таъбир жоиз бўлса яна шуни алоҳида қайд этиш лозимки, ҳозирги кунда жуда кўпчиликни шахслараро муносабатларда айниқса оила аъзоларининг асаб системасининг жуда таранглиги, бунинг бола тарбиясига салбий таъсир ҳақида ҳам эслаб ўтиш ўринли бўлса керак. Чунки оилани мустаҳкамлашда бола тарбиясини яхшилашда оила аъзоларининг асаб системаси, темпераменти (мижози), ғоявий маслаги, аҳлоқий ҳислати, диққати, хотираси, иродаси, нутқи, эмоционал ички кечинмалари кабилар оиладаги муносабатни яхши ёки ёмон бўлишига олиб келувчи омиллар бўлиб ҳисобланади.

Хуллас, юқорида айтилган фикрлардан хулоса қилиб, сўнгги сўз ўрнида Хусайн Воиз Кошифийнинг қаламига мансуб «Аҳлоқи Муҳсинин» (яхши кишилар аҳлоқий) рисоласидан бир мисолни келтиришни жоиз деб билдим.

Асарда қайд этилишича, донишмандлар айтибдурларким, адолат инсонлар тенглигини сақлашдан иборат бўлиб, бир тоифанинг бошқа тоифа устидан устунлик қилишга йўл қўймасликдан ва ҳар тоифани ўз ўрнида сақланишидан вужудга келади.

Республика Олий Мажлисининг бўлажак сессияси кун тартибига Оила Кодекси лойиҳасининг киритилганлиги бежиз эмас. Қабул қилинган қонун мустақил Ўзбекистонимизнинг асоси бўлган оиланинг ҳуқуқий-демократик жамият қуриш вазифасидан келиб чиқадиган ҳақ-ҳуқуқлари, оиланинг давлат муҳофазаси масалаларини бугунги кун талаблари асосида кенг ифода этиши билан катта аҳамият касб этади.

Малика ИНОМОВА
Низомий номидаги Тошкент Давлат педагогика институти доценти.

Ҳозир Ички ишлар бўлимларида, хусусан унинг давлат автомобиль назорати бўлинмасида ишлаш ҳам осон эмас. Айрим кимсаларнинг масъулиятсизлиги сабабли йўлларда нохуш воқеалар содир бўлмаслиги учун улар ўз постларида ҳамиша сезгир, хушёр туришлари, вазифаларига виждонан ёндошишлари зарур.

Суратда: Пискент тумани ички ишлар бўлими ДАН бўлинмаси йўл назорати нозири Эгамқул Қурбоналиев ҳайдовчилар ҳужжатларини текширмоқда.

Ҳуқуқий саҳифа

Биздан сўрабсиз...

Саволларга ҳуқуқшунос А.МУРОДОВ жавоб беради

- Биринчи гуруҳ ногирони қандай имтиёзлардан фойдаланиш ҳуқуқига эга?

Нодир Абдумаликов,
Фарғона вилояти

- Биринчи гуруҳ ногирони қуйидагии имтиёзлардан фойдаланиш ҳуқуқига эга:

а) врач кўрсатмасига асосан давлат аптекаларидан дори-дармонларни 50 фоиз арзон нархда олиши мумкин;

б) санаторий курортларга икки йилда бир марта бепул йўлланма билан таъминланиши ва махсус арвача ҳамда протезларни бепул олиш ҳуқуқига эга;

в) йилнинг октябрь ойидан то июнь ойигача (май ойи бунга тўлиқ киради июнь бундан мустасно) поезд ва шаҳарлараро транспортларда 50 фоиз ҳақ тўлаб чипта олишлари мумкин:

г) уйга навбатсиз телефон ўтказиш ҳуқуқига эга:

д) олаётган барча фойдадан (коммерция ишлари ҳам бунга киради) даромад солиғи 50 фоиз миқдорида тўланади:

е) газ, электр қуввати, сув ва коммунал хизматлар учун тўланадиган тўловларда ёлғиз ногиронларгагина имтиёзлар берилади.

* * *

- Баъзи бир сабабларга кўра, менинг туғилган йилим яъни ёшим бир неча йилга кичик этиб ҳужжатларда расмийлаштирилган. Аслини олганда мен кейинги йил пенсияга чиқишим керак. Ўз ёшим туғилган йилимни тузатиб ҳужжат тўғрилашнинг иложи борми?

Муҳаммад МАҲМУДОВ,
Бухоро шаҳри.

- Амалдаги қонунга кўра, нимаики иш қилинмасин, шу жумладан пенсиягаа чиқишда ҳам паспорт асосий ҳужжат бўлиб ҳисобланади. Агар ҳужжатларда (паспорт, туғилганлик ҳақидаги гувоҳнома, никоҳ тўғрисидаги гувоҳнома, хўжалик дафтарлари ва бошқалар) ҳар хил саналарда кўрсатилган бўлса, у ҳолда ёшни аниқлаш масаласини туман ҳокимияти қошидаги ёшни аниқлаш комиссияси кўриб чиқиб, ҳал қилади.

Демак, сиз барча ҳужжатларингиз ва далилларингиз билан мазкур комиссия ҳайъатига мурожаат этинг. Агар улар сизнинг ёшингизни 60 ёш деб аниқлашса белгиланса, у ҳолда пенсия тайинлаш масаласи ижобий ҳал қилинади.

* * *

-Мен вилоят ўқитувчилар малакасини ошириш институтида илмий ходимман. Маориф ходимлариники каби имтиёзли пенсия олиш масаласини ҳал қила олмаётганлигим сабабли, шу ҳақда тўлиқ маълумот беришингизни сўрайман.

Бахтиёр ҲАЙИТХЎЖАЕВ,
Самарқанд шаҳри.

- «Фуқароларнинг давлат пенсия таъминоти тўғрисида»ги қонунга асосан ўқитувчиларга ҳамда бошқа маориф ходимларга махсус иш стажи камида 25 йил бўлган бўлса, эркакларга 55 ёшга, аёлларга 50 ёшга етганларида имтиёзли қарилик пенсияси тайинланади.

Лекин бунда Олий ўқув юртларининг ўқитувчи ва илмий ходимлари кўзда тутилмаган. Шу жумладан малака ошириш институтларининг ўқитувчи, педагоглари маориф ходимларига белгиланган имтиёзлардан фойдаланиш ҳуқуқига эга эмаслар.

* * *

-Ишчи ходимларга ойлик маош тўлашни бир неча ойлаб кечиктираётган хўжалик ёки корхоналарни меҳнаткашлар судга беришлари мумкинми? Умуман бундай раҳбарларга нисбатан қонунчиликда жавобгарлик кўзда тутилганми?

Аброр МУРОТОВ,
Қашқадарё вилояти,
Шаҳрисабз тумани.

- Ўзбекистон Республикасининг Меҳнат Кодекси 161-моддасига мувофиқ меҳнатга ҳақ тўлаш муддатлари жамоа шартномаси ёки лоақал корхона, ташкилот ёки хўжаликнинг ички (меъёрий ҳужжатда белгиланади ва ҳар ярим ой яъни 15 кунда бир мартадан кам бўлиши мумкин эмас.

Ходимларнинг айрим тоифалари учун алоҳида ҳолларда Ўзбекистон Республикаси ҳукумати томонидан иш ҳақи тўлашнинг бошқа муддатлари белгиланиши мумкин.

Кодекснинг ушбу моддасидаги энг муҳим томони шундан иборатки, жамоа шартномаларида иш берувчининг (шу жумладан корхона раҳбарларининг) айби билан ходимга ҳақ тўлаш белгиланган муддатларга нисбатан кечикканлик учун жавобгарлик назарда тутилиши мумкин.

* * *

-Умр йўлдошимнинг (улар менга ўгай) 8 нафар фарзандини - (мен келганимда уларнинг тўнғичи 15 ёшда, энг кичиги 1 ёшда эди) тарбиялаб вояга етказдим. Кўп болали она сифатида 50 ёшимдан пенсияга чиқишим мумкинми?

Ж.ЮНУСОВА,
Тошкент шаҳри.

- Маълумки, Ўзбекистон республикасининг «Фуқароларнинг давлат пенсия таъминоти тўғрисида»ги қонуннинг 12-моддаси з) бандига асосан беш ва ундан ортиқ бола туғиб, уларни 8 ёшгача тарбиялаган аёллар ҳамда болаликдан ногирон фарзандларнинг оналари уларни шу ёшгача парваришлаш учун кетган вақтни қўшиб ҳисоблаганда, иш стади камида 20 йилни ташкил этса ёки болани парваришлаш учун кетган вақтни ҳисобламаганда, иш стажи камида 15 йил бўлган тақдирда умумий белгиланган ёшни 5 йилга қисқартирган ҳолда имтиёзли равишда 50 ёшдан пенсия олиш ҳуқуқига эга бўладилар.

Ушбу қонунга мувофиқ, агар сиз ўгай болаларингизни 8 ёшга тўлгунча камида 5 йил тарбиялаб парваришлаган бўлсангиз ҳамда талаб қилинган иш стажига эга бўлсангиз, 50 ёшдан кўп болали она сифатида пенсияга чиқишингиз мумкин.

* * *

- Биз кўзи ожизлар жамиятига қарашли махсус гилам-шолча тўқиш корхонасида меҳнат қиламиз. Шу пайтгача ҳар йили 24 иш кунидан иборат таътил кунларидан фойдаланиб келганмиз. Биз каби давлатга фойда келтирувчи — ишлаб чиқаришларда меҳнат қилаётган ногиронлар учун эски тартиб қўлланиладими? Иш ҳақи сақланмаган таътиллар тўғрисида ҳам тўхталиб ўтсангиз.

Ж.УМРЗОҚОВА, У.ЖОЙНОРОВ,
Самарқанд шаҳри.

- 1 апрель 1996 йилдан кучга кирган МКК синнинг 135-моддасида кўрсатилишича, 18 ёшга тўлмаган шахсларга, шунингдек, ишлаётган I ва II гуруҳ ногиронларига уларнинг талаб ва хоҳишларига биноан иш ҳақи сақланмаган ҳолда муқаррар тартибда ҳар йилда 14 календарь кунга қадар таътил берилади.

Демак, сизлар ҳам шунга кўра бир ойлик таътил кунларидан фойдаланишингиз мумкин.

Тадбиркор бурчаги

КИЧИК КОРХОНА ҚАНДАЙ ТУЗИЛАДИ?

Ўзбекистоннинг мустақилликка эришуви, унинг халқаро ҳуқуқ субъекти деб тан олиниши мамлакатимизнинг жаҳон ҳамжамиятида кенг ва муносиб бўй кўрсатиши учун муҳим омил бўлди. Шубҳасиз, истиқлол бизга кенг имкониятлар берди. Бироқ, шуни ҳам таъкидлаш жоизки, истиқлол олдимизга янгидан-янги вазифалар қўймоқда. Буларнинг барчаси ўзгараётган ижтимоий-иқтисодий тизим билан узвий боғлиқдир. Дарвоқе, мамлакат мустақиллигини иқтисодиётсиз, иқтисодиётни бозорсиз, бозорни ишлаб чиқарувчи кучларисиз тасаввур этиб бўлмайди. Чунончи, бозор иқтисодиётининг марказий фигураларидан бири - бу кичик корхоналардир. Биз шу ҳақда сўз юритмоқчимиз.

Ўзбекистон Республикасида кичик корхоналар бозор иқтисодиёти инфраструктурасини шакллантириш манфаатлари йўлида; ишлаб чиқаришни танҳо (монопол) ҳукмронликдан халос қилиш, рақобатни ривожлантириш, янги ишчи ўринларини барпо этиш, товар ишлаб чиқаришни ва кўрсатиладиган хизматларни кўпайтириш каби мақсадларда ташкил этилади.

Хўш, кичик корхона ўзи нима?

Мулкчилик шаклидан қатъий назар, юридик шахс ҳуқуқлари билан мустақил хўжалик юритувчи субъект кичик корхона ҳисобланади. Кичик корхонанинг одатдаги корхонадан фарқи шундаки, унда ишловчилар сони чекланган ҳамда бу чеклов халқ хўжалигининг турли тармоқларида турличадир. Яъни, саноат ва қурилишда - 200 кишигача, фан соҳасида ва илмий хизмат кўрсатишда - 100 кишигача, ишлаб чиқариш соҳасининг бошқа тармоқларида - 50 кишигача, ноишлаб чиқариш тармоқларида - 25 кишигача: чакана савдода - 15 кишигача ишлаши мумкин.

Кичик корхонанинг ташкилий-ҳуқуқий шакли ва фаолияти қандай?

Кичик корхоналар республика қонунчилиги билан таъқиқланмаган ва ўз уставларида назарда тутилган ҳар қандай хўжалик фаолияти билан шу жумладан, ташқи иқтисодий фаолият билан шуғулланишлари мумкин.

Кичик корхоналар ўз номидан шартномалар тузишлари мулкий ва номулкий ҳуқуқларга эга бўлишлари, мажбурият олишлари, судда ва хўжалик судида даъвогар ва жавобгар бўлишлари мумкин.

Ҳар бир кичик корхона алоҳида мулкка эгалик қилади, у ўзининг фирма номига, банкларда ҳисоб-китоб рақамларига, ўз номи ёзилган муҳрга ва иш қоғозларига эга бўлади.

Кичик корхоналар республикамизда ва хорижда алоҳида корхоналар, фирмалар, ваколатхоналар очиши, хўжалик уюшмаларига концернларга аъзо бўлишлари мумкин. Ушбу қоидалар кичик корхона уставида белгилаб қўйилади.

Хўш, кичик корхоналар қандай ташкил этилади?

Кичик корхоналар ташкил этишни шартли равишда икки бўғиндан - ташкилий ва ҳуқуқий бўғинлардан иборат, дейиш мумкин.

Ташкилий томондан кичик корхоналар барпо этишнинг ташкилий жиҳатлари, яъни таъсисчиларнинг саъй-ҳаракатлари, шахслар (ҳокимият ва бошқа ташкилотлар) билан муносабатлари тушунилса, ҳуқуқий томондан эса, уни барпо этишнинг мавжуд ҳуқуқий механизми яратилиши тушунилади.

Яъни ташкилий босқичда қуйидаги ҳатти-ҳаракатлар амалга оширилади:

биринчидан, кичик корхона тузиш истагида бўлган таъсисчи меҳнат жамоасининг умумий йиғилиши ўтказилади.

Умумий йиғилишда ушбу масала кўтарилиб, якдиллик билан тасдиқланса, у мазкур корхона қошида кичик корхона ташкил этиш ҳақида қарор қабул қилади. Мажлис йиғилиши тегишли тартибда баён (протокол)лаштириб қўйилади.

Иккинчидан, умумий йиғилишда кичик корхона устави, штат таркиби, таъсис шартномасини ишлаб чиқиш учун тузилган махсус комиссия зикр этилган ҳужжатларни нисбатан қисқа муддат ичида тайёрлайди.

Кичик корхона уставида умумий қоидалар, фаолият предмети, бошқаруви, мулки ва маблағлари, хўжалик фаолияти, меҳнатни ташкил этиш ва унга ҳақ тўлаш, ҳисобот юритиш, фаолиятни ўзгартириш ва тўхтатиш, шунингдек, якуний қоидалар баён қилиниши мумкин. Устав кичик корхона фаолиятининг ядроси бўлганлиги туфайли бу ҳақда батафсил тўхталамиз.

Кичик корхона фаолиятини турли предметлар, яъни нарсалар, ашёлар, муносабатлар, хизматлар ташкил этиши мумкин. Булар иккинчи бўлимда баён этилади.

Бошқарувга бағишланган бўлимда кичик корхонани бошқаришнинг тамойиллари (ўзини ўзи бошқариш ёки марказлашган раҳбарлик) унинг раҳбари, раҳбарнинг ваколатлари, ўринбосарлари ҳақида сўз юритилади.

Кичик корхона мулки нималар бўлиши мумкин?

Кичик корхона мулки асосий фондлар ва айланма маблағлардан иборат Низом жамғармасидан ҳамда ўзга бойликлардан ташкил топади. Шунингдек, банклар ва бошқа кредиторларнинг кредитлари: қимматли қоғозлардан олинган даромадлар, маҳсулотларни, хизматлари, меросларни ва совғалари асосида унинг мулки шакллантирилиши мумкин.

Кичик корхона фаолияти суд ҳамда таъсисчи қарори билан тўхтатилиши мумкин. Бу қоидалар Низомнинг «Фаолиятни ўзгартириш ва тўхтатиш» тўғрисидаги бўлимида акс эттирилади.

Якуний қоидаларда қўшимча шартлар, алоҳида қоидалар белгилаб қўйилиши мумкин.

Бу вақтдан бошлаб ҳаракатлар ҳуқуқий тус олади. Яъни, учинчидан кичик корхона ташкил этмоқчи бўлган таъсисчи унинг штат жадвалини ишлаб чиқади. Кичик корхонада раҳбар, унинг ўринбосарлари, бош ҳисобчи, кассир-калькулятор ва ишловчи ходимлар бўлиши лозим.

Тўртинчидан, таъсисчи ва кичик корхона меҳнат жамоаси ўртасида таъсис шартномаси тузилади. Таъсис шартномасида умумий қоидалар белгиланади, кичик корхона фаолияти, мақсадлари ва предмети, унинг юридик мақоми, таъсисчиси ҳақидаги қоидалар, Низом жамғармаси, фойдани тақсимлаш, таъсисчининг ҳуқуқлари, унинг вазифалари, ушбу шартноманинг амал қилиш муддати ва тўхтатилиши тўғрисидаги қоидалар киритилади.

Қоида тариқасида ушбу уч ҳужжат, яъни корхона устави, таъсис шартномаси, корхона ташкил этиш тўғрисидаги қарор таъсис ҳужжатлари деб юритилади.

Бешинчидан, туман, шаҳар ҳокимиятлари ҳузуридаги кичик корхоналарни, рўйхатга олиш ва савдо тармоқларини ҳисобга олиш бўлим ёки бошқармаларида фирма номига бўлган ҳуқуқларини текширувдан ўтказадилар. Шу ернинг ўзида тегишли банк муассасига давлат божи тўланади. Шунингдек, фуқаролар таъсисчи бўлган ҳолларда таъсис ҳужжатлари нотариус томонидан тасдиқланиши керак.

Олтинчидан ва сўнгги паллада кичик корхона жойлашган жойдаги туман ҳокимлигида давлат рўйхатига олинади.

Демак, ташкилий-ҳуқуқий механизм бажариб бўлингач, ваколатли давлат органи зарур ҳужжатлар илова қилинган ҳолда, рўйхатга олиш тўғрисида ариза олинган пайтдан бошлаб 3 иш кунида давлат рўйхатига олиши зарур. Бундан ўзга ҳужжатлар талаб қилинмаслиги керак.

Кичик корхона Республиканинг ваколатли органларида давлат рўйхатига олинган кундан бошлаб ташкил этилган деб ҳисобланади ва юридик шахс ҳуқуқларига эга бўлади.

Хулоса қилиб айтганда, кичик корхоналар Республикамиз иқтисодий организмининг бугуни ва келажагидир, юртимизда товарлар, хизмат ва капиталларнинг мўл-кўллиги гаровидир.

Миродил БАРАТОВ,
ҳуқуқшунос.

ЖИНОЯТ ЖАЗОСИЗ ҚОЛМАЙДИ

Ёшлар орасида нопок йўллар билан пул топиб, енгил ҳаёт кечиришни ҳаёл қилган шахслар ҳали ҳам учраб туриши ачинарлидир. Хоразм вилояти Дружба туманидан Қувондиқ Авазмуродов ва Қосимбой Маткаримовларнинг қилмишлари бунга мисол бўлади. Яқинда улар тижорат қилиш мақсадида Тошкент шаҳрига келдилар. Бу шаҳардан ўзларига керакли мол-мулкларни топиша олмагач, Сирдарё вилоятининг Боёвут туманига йўл олишади.

Қувондиқ ҳамда Қосимбой чойхонада тожикистонлик Илҳом исмли кимса билан тил топишиб, ундан 346 грамм опий ва бир кг гашиш моддасини 120 минг сўмга сотиб оладилар. Бир неча кун ўтгач, улар Дружба шаҳрига - уйларига кетаётганларида Питнак темирйўл шоҳбекатида милиция ходимлари томонидан гумон қилиниб, тинтув этилади. Милиция бўлимида холис гувоҳлар иштирокида бу икки шахснинг ёнидан 346 гр опий ва 1 кг гашиш топилди. Қувондиқ Авазмуродов ва Қосимбой Маткаримовлар устидан жиноий иш қўзғатилди. Ҳар иккала шахснинг қилмишлари вилоят судининг очиқ суд мажлисида кўриб чиқилди. Суд жараёнида уларнинг қинғир ишлари далиллар асосида ўз исботини топди. Судланувчилар Қувондиқ Авазмуродов 10 йил, Қосимбой Маткаримов эса 9 йилга озодликдан маҳрум этилдилар. Уларга тегишли мол-мулклар мусодара қилинди.

***

Халқимиз балиқни етти хазинанинг бири дейдилар. Орамизда қонунга хилоф равишда балиқ овлаб, мўмай пул топишга ўрганиб қолган қўли эгри одамлар ҳам учраб туради. Яқинда Мўйноқ туманида ана шундай бир гуруҳ қўштирноқ ичидаги балиқчилар қўлга тушди. Уларнинг қонунга хилоф равишда овлаган 15 тонна балиқни қайта ишлаш учун Мўйноқ консерва комбинатига топширилди. Сохта балиқчилар энди қонун ва халқ олдида жавоб берадилар.

***

«Эшитмаган элда кўп» дейишади. Қонликўл туманидаги «Киндикўзак» ширкатлар уюшмасида тузуккина яшаб, меҳнат қилиб келаётган Наврўзбой Мамековнинг эшак ўғирлаш билан шуғулланаётганини эшитиб, одамлар ҳайратдан ёқаларини ушлашди.

Маълум бўлишича, Наврўзбой ўз фаолиятини «Дўнгелеккўл» овули фуқароси Одилбой Бекеевнинг отдек эшагини ўғирлашдан бошлаган экан. Нимасини айтасиз, бозорда уловга, шу жумладан, эшакларга ҳам бўлган талаб катта. Эшак ўғри «Ўз молини» мумайгина пулга оширгач, «фаолиятини» такомиллаштиришга, ривожлантиришга киришди. Бу сафарга мўлжал тумандаги «Сариолтин» жамоа хўжалигининг «Хўроз овули» бўлди. Тонг маҳалла ўз ишини ими-жимида бажарган эшак ўғриси бақувват сурранг эшакни Хўжайли бозорига келтирди. Дидига мос харидор ҳам топила қолди. Эшак 3,5 минг сўмга пулланди. «Бор, барака» қилинди. Ногоҳон эшакнинг ҳақиқий эгаси Қулмурод Султонов ҳам Хўжайли бозорига тушган экан. Албатта, Қулмурод ўзининг эшагини таниди, ўғри эса милицияга келтирилди. Эшак ўғриси Қонликўл туман суди томонидан 5 йилга озодликдан маҳрум этилиб, жазо кучайтирилган режимда ўташга ҳукм қилинди.

Абду РАҲМОН,
«Ишонч» мухбири.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МАРКАЗИЙ БАНКИ АХБОРОТИ

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки 1997 йил 11 декабрдан бошлаб ҳисоб ва божхона тўловлари учун хорижий валюталарнинг сўмга нисбатан қуйидаги қийматини белгилади:*)

1 Австралия доллари	52,39
1 Австрия шиллинги	6,36
1 Англия фунт стерлинги	131,16
10 Бельгия франки	21,68
1 Голландия гульдени	39,70
10 Греция драхмаси	2,85
1 Дания кронаси	11,74
1 БАА дирхами	21,65
1 АҚШ доллари	79,53
1 Миср фунти	23,43
1 Ирландия фунти	116,03
1 Исландия кронаси	1,11
10 Испания песети	5,29
100 Италия лираси	4,56
1 Канада доллари	55,97
10 Хитой юани	9,61
1 Қувайт динори	260,86
100 Ливан фунти	5,19
1 Малайзия ринггити	20,86
1 Германия маркаси	44,72
1 Норвегия кронаси	10,92
1 Польша злотийси	22,43
10 Португалия эскудоси	4,39
1 Сингапур доллари	48,11
1000 Туркия лираси	0,40
1 Финляндия маркаси	14,82
1 Франция франки	13,36
1 Швеция кронаси	10,21
1 Швейцария франки	55,33
1 ЭКЮ	88,26
10 Жанубий Корея вони	0,48
10 Япония иенаси	6,06
1000 Россия рубли	13,40
1 Украина гривнаси	41,97
1000 Беларусь рубли	2,62
1 Эстония кронаси	5,59
1 Латвия лати	134,11
1 Литва лити	19,88
1 Қозоғистон тенгеси	1,05
1 Қирғизистон соми	4,57

*) Валюта қийматини белгилаш чоғида Ўзбекистон Республикаси Марказий банки мазкур валюталарни ушбу қийматда сотиш ёки сотиб олиш мажбуриятини олмаган.

ЎЗБЕКЧАНИ ЎЗБЕКЧА ГАПИРИНГ

ёки тилни ким бузаяпти?

Яқинда вилоятлар ҳаётидан мақола ёзиш учун хизмат сафарига бориб қайтган ҳамкасбим ўзича янги ҳангома топиб келди. Мухбир хўжалик раҳбарларидан биридан меҳнаткашларга кўрсатилаётган ёрдам ҳақида сўраса, у: «Хўжалик аъзоларидан 3-4 кишининг томи кетган эди, уларга ёрдам бердик» дея жавоб берибди. Ёш ҳамкасбим кулгудан ўзини тўхтата олмайди. Мен ҳам унинг нимани назарда тутиб кулаётганлигини ҳис қиламан ва қўшилиб куламан. Лекин бу кулгунинг доираси торлигини сезаман. У эса тушунмайди, ўз она тили устидан кулаётганини сезмайди. Бу гап ўзбекча гаплашадиган ҳудудлардан фақат Тошкентда, шунда ҳам фақат ёшлар ўртасида кулгули. Бошқа ҳамма, жойда, хусусан, ҳалиги хўжалик раҳбари яшайдиган жойда ҳам, одатдаги ўзбекча ибора. Уйнинг тепа қисми-том дейилади. У шамол ёки ер силкиниши туфайли қулаб тушиши мумкин. Ҳозир ёшлар орасида «ақлу ҳушини йўқотган» маъносида қўлланилаётган бу ибора аслида рус тилида бош билан томнинг жойлашиши бир жойдалигига ишора тариқасида пайдо бўлган бўлиб, у рус адабий тилида — лексикологиясида ҳам йўқ. Шунинг учун Русиянинг «Москва каникуллари» бадиий фильми қаҳрамони — хорижлик бир сайёҳ аёлнинг ҳолатини ҳам тасаввур қиламан. У ўз мамлакатида рус тилини яхши, тўлиқ ўрганган. Лекин Москвада ўзи учраган идораларда «меҳрибонлик» билан айтилган «крыша поехала, что ли» деган иборани тушуна олмай кўчақўйда йўлиққан одамдан сўраб юради. Бугунги кунда бу иборага ўхшаш муносабат тизмалари Тошкентда шу даражада кўпаймоқдаки, яқин йилларда нафақат хорижлик ўзбек балки, қўшни вилоятдан пойтахтга келган меҳмонга бу янги сўзлар қаршисида таржимон зарур бўлиб қолиши мумкин.

Тижоратчи ёнига борсангиз ҳамма нарсанинг «додаси»ни таклиф қилади: «туфлининг додаси», «машинанинг додаси»,«сомсанинг додаси»... Ҳатто келинликка ҳам қизларнинг «додаси»ни қидиришаяпти, азаматлар. Гапни қойиллатиб эмас, «синдириб» гапиришади. Машина бозорида «машинангиз урилганми» деб эмас, «калтак еганми» деб сўралади. Улар эгнидаги пальто эскирмайди, балки «чарчайди». Харид молларига сифатли, асл деб эмас, «тоза мол» деб баҳо берилади. Ота, дада, ада сўзлари етмагандек, падари бузрукворларини «пахан» деб атайдилар... Хуллас, бундай «янги» сўз ва бирикмаларнинг саноғи кун сайин кўпаймоқда.

Энг ачинарлиси аждодларимиз бойитиб кетган тилимиз бугун эркинликка чиққач, бир мамлакатнинг давлат тили сифатида тан олингач, худди шундай масхара сўзлар билан «бойимоқда». Бу ҳолда бундай сўзлар болалаб кетиб, адабий тил доирасига ҳам ўз таъсирини ўтказиши табиий. Мана, яқиндагина маълум бир доиралардагина ишлатиладиган «гап йўқ» ибораси ҳозир яхши, зўр ёки бажарамиз маъноларида ҳамма жойда, ҳамма доирада бемалол қўлланилмоқда. Бу сўзлар на миллий тил, на шева доирасига киради. Маълумки, миллатимизда яшаш жойларига боғлиқ ҳолда турли шевалар мавжуд. Лекин бу масхара сўзларни шева билан айниқса, Тошкентда пайдо бўлгани учун Тошкент шевасига боғлаш хато бўлади. Шева ўз ҳудудида яшайди. Бозор орқали бозор моли сингари тарқалиб кетмайди. Ҳалигача Хоразм шеваси Тошкентда тарқалиб кетгани йўқ. Ёки аксинча бўлгани ҳам йўқ.

Бугунги воқеаларнинг тезкорлиги, ҳаётимиздаги ўзгаришлар шубҳасиз тилимизга ҳам ўз таъсирини ўтказаётганлиги аниқ. Лекин ҳар қандай ҳолатда ҳам тилнинг асл ифода услубининг ўзгаришига йўл қўйиб бўлмайди. Ахир аждодларимиз тил тозалиги учун қай даражада курашишган. Айниқса фикрни тезроқ, қисқа қилиб ифодалаш баҳонасида иборалар чала-чултоқ бўлиб қолиш билан бир қаторда телба-тескари мазмун кашф этаётганини сезмай қолаяпмиз. Биргина мисол: Мирзо Улуғбек тумани «Бўстон» маҳалла қўмитаси одам серқатнов кўчалардан бирида жойлашган. Шу ердан ҳар куни минглаб одамлар ўтади ва албатта одам бўйи қилиб ўрнатилган мармар ёдгорликни кўради. Шу ёдгорликда катта-катта ҳарфлар билан «Маҳалламиздан ўтганларни Аллоҳ раҳмат қилсин. 1941-1945» деган лавҳа бор. Урушда ҳалок бўлган маҳалладошлар руҳига **(аслида шундай ёзилиши керак)** Аллоҳдан раҳмат сўраш ўрнига тирикларга раҳмат сўралаяпти.

Мустақиллик туфайли халқимиз эрки ўз қўлига ўтгач, урф-одатларимиз ва диний ақидаларимизга эрк берилди.

Шу боис сир эмас, диний йиғинлар ўтказиш анчайин одат тусига кирди. Одатда бу тадбирларда бир киши маъруза қилиб, қолганлар уни эшитади. Эшитганлар бунга ҳаётда амал қилиши ва бошқаларга ҳам сўзлаб бериши керак. Хўш, ўша маърузачининг ўзи ўзбек тилини яхши биладими? У одамлар ўртасида тўғри, равон сўзлаш қобилиятига эгами? Афсуски, айнан шундай маърузачилардан баъзиларининг ўзбек тилидаги сўз ва ибораларнинг мазмунини тўғри англамасликлари ва ўз маърузаларини кучайтириш мақсадида турли тарихий, диний-фалсафий сўз ва бирикмаларни ўринсиз қўллашлари оқибатида ҳам шундай нуқсонлар юзага келмоқда. Масалан, кўплар тиловат пайтида, шунингдек маърузачилар оламдан ўтган бирикмасини «ўтганлар» деб қўллаш одатий ҳолга айланиб қолди.

Маълумки, давлатимиз томонидан тилга бўлган масъулият бениҳоя катта. Буни шу борадаги барча ҳужжатлар тасдиқлайди. Демак, шу тилда сўзлашаётган ҳар бир инсон ҳам тилнинг обрўсини асраб-авайлаши, имкони етса унинг бойиши, гўзаллашувига хизмат қилиши керак эмасми?

Дунёда инсон учун азиз саналганлардан бири бу тилдир. У бизнинг ҳеч нарсага алмаштириб бўлмайдиган бойлигимиз ҳамдир. Шундай экан уни сийқалашувига, масхара сўзлар билан ночорлашувига йўл қўйиб бўлмайди. Бугун бирон миллатдошимизга адашиб, русча мурожаат қилсангиз хафа бўлади ва сизга ҳатто дакки беради. (Бир пайтлар фахрланарди). Хўш, нега бизга «братан», заказ сомсага келинг» деган укангизга бу ибораларда сўзлашмасликни эслатиб қўймаймиз, дакки бермаймиз. Бу билан нафақат сиз ўз обрўйингизни, ўз она тилингизнинг тозалиги учун курашган бўласиз.

Чори ЛАТИПОВ.

БИЗДАН РУҲ ҲАҚИДА СЎРАШАДИ

Тадқиқотлар, назариялар инсон онгининг маҳсулидир. Улар сони мингта. Одамнинг, оламнинг яратилиши, коинот ер ости мўъжизалари, хуллас, ердан осмонгача, молекуладан атомгача. Бироқ мўъжизаларга макон яшаш майдонимизда яширин сирлар талайгина. Ушбу мақола ҳам ҳали ҳамон жумбоқ бўлиб келаётган «Руҳ ва жон» таълимоти тўғрисида маълумот беради.

Биология фанида «жонлилар ҳақида кўп сўз юритилади. Бироқ жоннинг ўзи нима эканлиги ноъмалум. Олимлар томонидан бу ҳақида талайгина тадқиқотлар олиб борилган бўлсада, айтарлик натижалар йўқ. Танамизнинг энг кичик бирлиги бўлган хужайра ҳамон «тириклик сирини ўзида пинҳон тутувчи» сифатида тилга олинмоқда. Шунга кўра «Жон қаерда» саволига умумий ўлароқ, биологик қувватга эга бўлган тирик организмнинг ичида, деб жавоб бериш мумкин. Аммо хужайрага нисбатан олганда «Жон унинг қаерида?» саволига қуйидагича жавоб бериш мумкин. Тирик организмнинг энг кичик ячейкаси бўлган хужайра марказида ядро (нуклеус), унинг ташқарисида цитоплазма ва хужайрани ўраб турувчи мембранадан иборат. Хужайранинг ядроси хромосомалар билан бирга нуклеоплазма деб аталувчи суюқ қисм ва буларни ўраб турувчи ядро қобиғидан иборат. Шу асосида талайгина тақиқотлар олиб борган олимларимиз, хужайранинг тириклик сирини очиш мақсадида анчагина натижаларга эришишди.

Тирик организмнинг барча хужайраларида шу организмга хос бўлган белгилар ва хромосомалар мавжуд. Бу хромосомалар организимдаги хар қандай хусусиятларни наслдан-наслга кўчирувчи ҳисобланади, унинг барча фаолиятини идора қилиб, назорат қилиб туради. Хромосомалар генлар деб аталувчи парчалардан иборат. Улар сони турлича. Организмнинг ҳар бир хусусияти учун алоҳида хусусиятга эга. Демакки, тириклик характери мураккаб ва кенг тармоқли имкониятларнинг бир жойга тўпланиши натижасида юзага келган энергиянинг кўринишидир. Ҳужайрадан кичик бўлган вируслар бир асосли нуклеин кислота Рибо Нуклеин Кислота (РНК) ва полипептид деб аталувчи протеин молекулаларидан вужудга келган. Улар ўз ҳолларига бирор тириклик аломати кўрсатишмайди. Аммо вирус тирик хужайрага тушиб хужайра билан бирор восита ёрдамида «мулоқот»да бўлгач, дарҳол тирилади ва кўпая бошлайди.

Натижалар улар тириклик характерини ўзида яшириб хужайралигича қолишини кўрсатмоқда. Энди жон ҳужайранинг қаерида саволига «унинг ҳамма ерида» дейишимиз мумкин ва бу энг ўринли жавоб бўлмоқда. Бир қатор олимлар ДНКни «тирикликнинг маркази» ёки «тирикликнинг бошқарув идораси» эканлигини олға суришмоқда. Бунга ҳам асло эътирозимиз йўқ. Аммо бу жоннинг нима эканлиги ва унинг қаерда жойлашганлиги ҳақидаги саволларга жавоб бўла олмайди. Тириклик бир қувватнинг функциясидир.

Ҳужайрани, шунингдек, танамиздаги яна миллиардлаб хужайраларни тирик тутиб турувчи ва уларга шуур ато этувчи, уларнинг ҳаракатини интизом билан бошқарувчи бу қонун—Руҳдир. Илоҳий неъмат бўлган тириклик ана шу Руҳнинг вазифасидир.

Руҳ нима? Материалистларнинг айтганидек, Руҳ бўлмаган нарсами ёки организмдаги фаолиятларни миямизда идора қилиб турадими?

Шеррингтон исмли олим электор стимулятор ёрдамида инсон миясининг турли қисмларига ток таъсир эттириб кўрди. Баъзи қисмларга таъсир эттириш натижасида жавоб ҳаракатлари олинди. Шу тариқа миянинг таъсирчан қобиғи кашф этилди. Тадқиқотлар яна бир неча йиллар давом эттирилди. 1972 йили вафот этган канадалик олим Уэлдер Пенфельд ва унинг дўсти Жанпер каби олимлар юқоридаги тажрибани давом эттириб мукаммаллаштиришди. Улар миянинг айрим қисмлари алоҳида функциялар бажаришини аниқлашди. Миянинг чакка қисмларига ток таъсир эттириш билан бу қисмнинг «хотира омбори» эканлиги аниқланди. Миянинг ўрта ич қисмидан то орқа миягача чўзилган «ретикуляр модда» уйғоқлик билан боғлиқ бўлиб чиқди. Хуллас, миянинг турли қисмларига ток таъсир эттириб, турли жавоб ҳаракатлари масалан, қўл ёки бармоқларни қимирлатиш каби ҳаракатлар олинди.

Демак, натижалар фаолиятимизни бошқариб турган мия эмас, унинг ортида бошқа бир қувват борлигини кўрсатади. Бу қувватнинг номи «Руҳ» дир.

Руҳнинг нима эканлигини билмаслигимиз бошқа, уни йўқ деб қабул қилишимиз бошқа нарса. Модомики, миямизни бошқарувчи бир қувват мавжуд экан, уни тафаккур эта олишимиз учун яна мияга муҳтожмиз. Аммо мия ҳеч қачон ўзидан ҳам ошиб ўтиб ўзидан устун мавжудот ҳақида тафаккур қила олмайди. Бир предмет ҳеч қачон уни идора этувчи қувватга етиши имконсиз бўлгани каби...

Руҳ ҳақида бизга энг тўғри ва мақбул маълумотни бутун оламларни яратувчиси бўлган Аллоҳ (Жалла жалалуҳу) ўзининг инсонга энг буюк неъмати бўлмиш Қуръони каримда зикр этди.

Исро сурасининг 85-оятида шундай дейилади: «Сиздан руҳ ҳақида сўрашади. Айтинг, у Аллоҳнинг амридандир. Ва инсонлар у ҳақида жуда оз билгувчидирлар».

Ушбу мақола ҳақида фикр ва мулоҳазаларингизни кутиб қоламиз.

Ҳикмат ЁСИН.

Маҳбуба Сафарова - Навоий шаҳридаги Навоий номли пахта тозалаш заводи қошидаги тикувчилик цехи илғор ишчиси ҳисобланади. У тайёрлаб берган кийим-кечаклар харидоргир.

Суратда: *Моҳир тикувчи Маҳбуба Сафарова.*

Н.АЛМУРОДОВ олган сурат.

Спорт • Sport • Спорт •

УЧҚУН МУРОДОВНИ ХОТИРЛАБ...

Чирчиқ шаҳрининг «Кимёгар» спорт саройида тўрт кун давомида республикамизнинг турли вилоятларидан, қўшни Қозоғистон, Қирғизистон республикаларидан ҳамда Россия давлатидан кўплаб ёш дзюдочилар ўзаро куч синашдилар. Мусобақа спорт устаси Учқун Муродов хотирасига бағишланди.

Учқун Муродов 17 ёшида 4 карра Ўзбекистон чемпиони, бир маротаба Ўзбекистон спартакиадасининг ғолиби бўлган. Кўплаб халқаро турнирларда фақат биринчи ўринни қўлга киритган спортчи эди.

Дастлабки кунги мусобақаларда спортчилар умумжамоа биринчилиги учун беллашдилар. Финалгача бўлган саралаш баҳсларида, айниқса, Чирчиқ ва Самарқанд, Республика олимпия ўринбосарлари билим юрти жамоаси, Бухоро вилояти, Олма-ота шаҳри жамоалари спортчилари муросасиз кураш олиб бордилар ва финалга йўлланма олдилар. Финалда биринчи ўрин учун Чирчиқ ва Самарқанд, РОЎБЮ жамоалари беллашдилар. Мусобақада чирчиқлик спортчилар ўзларининг маҳоратларини юқори даражада намойиш этиб, 7:1 ҳисоб билан шоҳсупанинг юқори поғонасини банд этдилар.

Дониёр ЮСУПОВ.

МАРКАЗИЙ ОСИЁ ЯНГИЛИКЛАРИ

Қозоғистоннинг Эрондаги элчиси Каспий денгизидаги нефть конлари хусусида тўхталиб: «Бу ердаги конлар миллий зоналар бўйича бўлиниши керак»-деган.

***

Қозоғистонда сўнгги вақтларда жиноятчилик ўсиб бораётганлиги кузатилмоқда. Хорижий мамлакат фуқароларига ҳужум қилиш ҳам бундан мустасно эмас. Ўтган ҳафта бу ерда Саудия Арабистони элчихонасининг иккинчи котибига суиқасд уюштирилган. У пичоқ зарбидан ҳалок бўлган. Айбдорлар қидирилмоқда.

***

Россия Тожикистондаги чегара қўшинлари сонини камайтирадиган бўлди. Бу ҳақда чегара қўшинлари қўмондони, армия генерали А.Николаев маълум қилди. Қўшинлар сони 16 мингдан 14,5 минг кишига камайди. Бу тадбир қўмондонининг сўзларига қараганда 1992 йилдан бери биринчи марта амалга оширилаяпти. Бундай қилишга кейинги пайтда тожик -афғон чегарасида нисбатан осойишталикка эришилганлиги сабаб бўлган.

***

Тожикистон Парламентининг саккиз нафар депутати қидирилмоқда. Улар Республика прокурори Салоҳиддин Шароповнинг гапларига қараганда шу йилнинг август ойида давлат тўнтаришини амалга оширишга ҳаракат қилганликда, ҳукумат биноларига, милиция постларига ҳужум уюштиришда исъёнчи полковник Маҳмуд Худойбердиевга кўмак берганликда айбланмоқдалар. Жиноятчи гуруҳ томонидан 58 киши ўлдирилган, 100 киши ярадор қилинган. Уларнинг республика иқтисодига етказган зарари 26 миллиард рублни ташкил этади.

РЕСПУБЛИКА БИРЖАЛАРИДА

Республика Кўчмас мулк биржаси ва унинг вилоят филиалларида ўтган ҳафтада 15 маротаба савдо бўлиб ўтди. Уларнинг 8 таси кимошди, 7 таси биржа савдоларидир.

Ҳафта давомида 112 та турли кўчмас мулклар ишбилармонлар ихтиёрига берилди. Уларнинг биржадаги сотув ҳажми 56 млн. 396 минг сўмдан иборат бўлди.

Ўтган ҳафтада Кўчмас мулк биржасида сотилган мулклар ичида энг йирик мулк биржанинг Тошкент шаҳрида 4 декабрда бўлиб ўтган савдода сотилди. Мазкур савдода Яккасарой туманидаги 2 қаватли бино 31 млн сўмга сотилиб ҳуқуқий шахс ихтиёрига ўтди. Шунингдек, биржанинг мазкур бўлимида ҳафта давомида Сирғали туманидаги қурилиши тугалланмаган цех 5 млн.80 минг сўмга, шу райондаги қурилиши тугалланмаган автомобиллар турар жойи 3 млн.362 минг сўмга сотилди.

Биржанинг Сурхондарё вилояти бўлимида эса, Музрабод туманида 10 декабрда бўлиб ўтган савдода бошланғич баҳоси 247 минг сўм бўлган «Камаз-5320» автомобили 3 млн.300 минг сўмга жисмоний шахс ихтиёрига берилди. Бухоро вилояти бўлимида бўлиб ўтган савдода Вобкент агросавдо ҳиссадорлик жамиятининг мулклари 1 млн. 158 минг сўмга сотилди.

Ўтган ҳафтада республика Кўчмас мулк биржасининг вилоят филиаллари ўртасида сотилган мулкларнинг сони ва сотув ҳажми бўйича ҳам биринчи ўринни Тошкент шаҳри филиали эгаллади. Пойтахт биржасида ўтган муддат давомида бошланғич баҳоси 44 млн 204 минг сўм бўлган 25 та турли кўчмас мулклар 45 млн. 385 минг сўмга янги мулкдорлар тасарруфига ўтказилди. Биржанинг Тошкент вилояти филиалида 15 та мулк 2 млн. 840 минг сўмга, Бухоро вилояти филиалида 23 та мулк 2 млн. 188 минг сўмга, Жиззах вилояти филиалида 12 та мулк 1 млн. 198 минг сўмга, Сурхондарё вилояти филиалида бошланғич баҳоси 412 минг сўм бўлган 11та мулк 3 млн. 560 минг сўмга, Андижон вилояти филиалида 18 та мулк 923 минг сўмга сотилган. Мазкур ҳафтада мулкнинг бошланғич баҳосига нисбатан сотилиш нархининг ўсиш сурати Сурхондарё вилоятида кузатилиб, у 8,64 баробарни ташкил этди.

Республика бўйича бу кўрсаткич 1,10 баробардан иборат бўлди.

***

Республика «Тошкент» қимматли қоғозлар биржасида бўлиб ўтган оддий акциялар савдосида 14 та ҳиссадор жамиятлар қатнашди. Улар ўзларининг 31,6 мингта акцияларини сотиб 37,2 миллион сўмлик маблағга эга бўлдилар. Шу савдода Наманган вилояти «Жаҳон бозори» ҳиссадор жамияти катта самарадорликка эришди. Улар 7,1 мингта акцияларини 10,6 миллион сўмга сотилишига эришдилар. Савдо-сотиқ жараёнида 26 та брокерлик идоралари яхши фаолият кўрсатдилар. Шу биржада йил бошидан сотилган акциялар сони — 4826,5 мингтадан ошиб кетди. Ёки 2066 миллион сўмни ташкил этди.

***

«Ўзбекистон» кўп тармоқли деҳқончилик саноати республика биржасида бўлиб ўтган савдосига 2,7 миллиард сўмлик хилма-хил маҳсулотлар қўйилди. Савдо-сотиқ жараёнида 4 та битим тузилди. Уларни қиймати 15 миллион сўмни ташкил этди.

Улгуржи савдолар бўйича ғалла, ун, шакар, ўсимлик ёғи маҳсулотларига таклифлар кутилмоқда. Шунингдек турли қалинликдаги тунукалар ва ҳар хил диаметрли трубаларга бўлган талаб ошиб бормоқда.

Шу соҳалар бўйича МДҲ давлатлари ва Россия Федерациясининг деҳқончилик ва озиқовқат биржаларидан келган таклифлар ўрганилмоқда. Қизиққан ўртоқлар биржага келиб янги таклифлар ҳақида маълумот олишлари мумкин. Чунки маҳсулотларнинг нархлари ҳақида электрон почта орқали мунтазам ахборот олиб турилибди.

ТАШКИЛОТЛАР, ФИРМАЛАР РАҲБАРЛАРИ ВА ХУСУСИЙ ШАХСЛАР ДИҚҚАТИГА!

"Исттаьмир" \Ремтеплосеть\ давлат корхонаси Тошкент шаҳри ва Тошкент шаҳрига яқин жойлашган, Тошкент вилояти туманлари ҳудудида барча диаметрдаги эски иссиқлик тармоқларини янгилайди, янги шахобчаларни қуради. Шунингдек, қозонхоналарни монтаж қилади ва таьмирлайди. Барча зарур материаллар корхонада бор. Буюртмачиларнинг материаллари асосида ҳам иш олиб борилади.

Манзилимиз: Тошкент-100, Бобур кўчаси,53, /собиқ Фрунзе савдо маркази ёнида/ Телефонлар: 55-44-58,55-42-38.

"ПГС" фирмаси қуйидагиларни сотиб олишни таклиф этади:

КИЧИК НОВВОЙХОНАЛАР (4 хилдаги: соатига 160,80,32 ва 8 буханка нон пишириш қувватига эга), ЭЛЕКТР КАЛОРИФЕРЛАР, ОШХОНАЛАР УЧУН ЭЛЕКТР ПЛИТАЛАРИ, САУНАЛАРНИ ИСИТИШ УСКУНАЛАРИ

Фирма ВН-2 вентиляторларини ва нихромларни сотиб олади.

Мурожаат учун манзил: Тошкент шаҳри С.Раҳимов метро бекати. Тел: (3712) 79-14-29, 79-38-54.

МЕҲНАТКАШЛАР СПАРТАКИАДАСИ

Эртага Навоий шаҳрида — инсон манфаатлари йилига бағишлаб Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси кенгаши, Ўзбекистон Республикаси Давлат жисмоний тарбия ва спорт қўмитаси, Ўзбекистон Республикаси ёшлари «Камолот» жамғармаси ҳамкорликда уюштирган республика меҳнаткашларининг «Саломатлик» спартакиадаси бошланади. Мусобақалар шу куни «Суғдиёна» ЖТС мажмуида очилиб, 20 декабргача давом этади.

Мусобақа қатнашчилари мини-футбол, кураш, шахмат, оилавий мусобақалар, тош кўтариш, арқон тортиш, теннис бўйича ўзаро баҳслашадилар.

«Ишонч» газетасига обуна давом этмоқда!

Севимли газетамизни 1998 йил мобайнида ҳам узлуксиз олиб ўқишни истасангиз, унга обунани расмийлаштиришга шошилинг! Республикамиз ҳар бир фуқаросининг ижтимоий, иқтисодий, ҳуқуқий манфаатларига хизмат қилувчи «Ишонч» газетаси ижодий жамоаси келгуси йил ҳам Сиз - азиз юртдошларимиз ишончини оқлаш учун астойдил ҳаракат қилади.

Азиз муштарийлар! Яна бир хушхабарни эътиборингизга ҳавола этмоқчимиз: келгуси йилдан газетамизнинг шанба сонлари қўшсаҳифали илова билан чиқа бошлайди. Унда Сиз Ўзбекистон телевидениеси дастурлари билан бир қаторда Россия, Қозоғистон теледастурларини, қизиқарли реклама ва тижорат материалларини ўқиб борасиз.

Бир йиллик обуна бўйича каталог баҳоси:
Якка обуначилар учун — 864 сўм.
Ташкилотлар учун — 1176 сўм.

ЭСЛАТМА: Ҳар бир вилоят ва Тошкент шаҳрида каталог баҳосига алоқа хизмати ҳақи ҳам қўшилади.

Бош муҳаррир: Саидакром САИДВАЛИЕВ

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:
Л.ГУЛЬ, Э.ЁҚУБОВ, Ф. МУЛЛАЖАНОВ, М. ОТАҚУЛОВ, А.СИЛЕЕНКОВ, А.СУЛТОНОВ, М.ТУЛАГАНОВА, Р.УБАЙДУЛЛАЕВА, Б.УМУРЗОҚОВ, А.ФАРМОНОВ, Ф.ХОЖИҚУЛОВА,Ҳ.ШАЙХОВ, Ф.ШОҲИСМОИЛ, З.ҚОДИРОВ.

Бош муҳаррир қабулхонаси-56-25-36
Бош муҳаррир ўринбосари-56-52-89
Масъул котиб - 56-52-78
БЎЛИМЛАР:
Касаба уюшмалари ва иқтисодиёт-56-82-79. Ахборот ва спорт-56-87-63. Маънавият ва маданият - 56-82-79. Хатлар, оммавий ишлар ва мухбирлар билан ишлаш - 56-85-43. Тижорат ва ҳуқуқ -56-85-66.
ВИЛОЯТ МУХБИРЛАРИ:
Жиззахда - 3-82-18, Наманганда - 6-22-10, Самарқандда - 35-64-24, Фарғонада - 24-58-43, Урганчда - 6-03-40, Қаршида - 5-33-71.

Газета 1991 йил 21 мартдан чиқа бошлаган.
Сотувда эркин нархда.
Манзилимиз: 700165, Тошкент шаҳри, «Бухоро» (собиқ «Правда Востока») кўчаси, 24-уй.
Нашр кўрсаткичи; 133; 134
Газетага 1994 йил 14 январда Ўзбекистон Давлат Матбуот қўмитаси томонидан 5 рақамли гувоҳнома берилган. IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. Офсет усулида босилди. Бичими А-2, ҳажми 2 босма табоқ